

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядженням начальника

Новорайської сільської

військової адміністрації

_____ № _____

СТАТУТ

Новорайської сільської територіальної громади

2026 рік

Зміст

Преамбула.....	4
Історична довідка.....	4
1. Давній період.....	4
2. Заснування населених пунктів (XVIII–XIX ст.).....	4
3. Період Української революції та визвольних змагань (1917–1921 рр.).....	4
4. Радянський період (1920–1991 рр.).....	4
5. Події Другої світової війни (1941–1944 рр.).....	4
6. Сучасний етап розвитку та новітні виклики (від 1991 року – дотепер).....	4
7. Висновки	5
Розділ I. Загальні положення.....	5
Глава 1.1. Загальна характеристика Новорайської сільської територіальної громади.....	5
Стаття 1. Територіальна громада	5
Стаття 2. Склад територіальної громади.....	6
Стаття 3. Адміністративний центр територіальної громади.....	6
Стаття 4. Участь у добровільних об'єднаннях територіальних громад.....	6
Стаття 5. Пам'ятні дати територіальної громади.....	6
Стаття 6. Почесне громадянство Територіальної громади, почесні відзнаки.....	6
Глава 1.2. Межі території громади та її географічне положення.....	7
Стаття 7. Адміністративний склад та межі Територіальної громади.....	7
Стаття 8. Населені пункти в складі Територіальної громади.....	7
Стаття 9. Територіальні зони із спеціальним статусом.....	7
Стаття 10. Зміна статусу і назв населених пунктів Територіальної громади.....	7
Стаття 11. Зміна назв топонімів Територіальної громади.....	8
Стаття 12. Символіка територіальної громади.....	8
Глава 1.3. Статут громади.....	8
Стаття 13. Суб'єкт затвердження Статуту та внесення змін до нього.....	8
Стаття 14. Місце статуту в системі нормативно правових актів Територіальної громади.....	8
Глава 1.4. Взаємовідносини Територіальної громади, її органів та посадових осіб з органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, іншими територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства.....	9
Стаття 15. Взаємовідносини з органами державної влади.....	9
Стаття 16. Взаємовідносини із судами, органами прокуратури та правоохоронними органами....	9
Стаття 17. Взаємовідносини з підприємствами, установами та організаціями.....	9
Стаття 18. Взаємовідносини з іншими територіальними громадами.....	10
Стаття 19. Засади взаємовідносин з інститутами громадянського суспільства.....	10
Розділ II. Права та обов'язки жителів Територіальної громади і членів Територіальної громади.....	11
Стаття 20. Права жителів Територіальної громади.....	11
Стаття 21. Обов'язки жителів та інших членів Територіальної громади.....	12
Стаття 22. Гарантії прав жителів територіальної громади.....	12
Розділ III. Особливості організації роботи органів місцевого самоврядування.....	13
Стаття 23. Особливості організації роботи сільської ради.....	13
Стаття 24. Постійні комісії, тимчасові контрольні комісії та виконавчий апарат ради.....	13
Стаття 25. Форми роботи ради.....	13
Стаття 26. Депутат ради.....	14

Стаття 27. Сільський голова	14
Стаття 28. Виконавчі органи ради	15
Стаття 29. Староста	16
Розділ IV. Форми участі жителів Територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування: загальні засади	16
Стаття 30. Засади участі громадян у вирішенні місцевих питань	16
Стаття 31. Форми участі жителів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення	17
Стаття 32. Місцевий референдум	17
Стаття 33. Загальні збори (конференція) жителів Територіальної громади	17
Стаття 34. Громадські слухання	18
Стаття 35. Місцева ініціатива	18
Стаття 36. Публічні консультації	18
Стаття 37. Звернення громадян	19
Стаття 38. Консультативно-дорадчі органи	20
Стаття 39. Участь жителів територіальної громади в роботі контрольно-наглядових органах юридичних осіб публічного права, утворених за рішенням Ради	20
Стаття 40. Участь у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету	20
Стаття 41. Загальні засади реалізації громадського бюджету (бюджету участі)	21
Розділ V. Органи самоорганізації населення	21
Стаття 42. Загальні положення	21
Стаття 43. Територія діяльності органів самоорганізації населення	21
Стаття 44. Компетенції і функції органів самоорганізації населення	21
Стаття 45. Строк повноважень органу самоорганізації населення і його персонального складу	22
Стаття 46. Прозорість діяльності та підзвітність органу самоорганізації населення	22
Розділ VI. Участь молоді у місцевому самоврядуванні	22
Стаття 47. Участь молоді в місцевому самоврядуванні	22
Стаття 48. Механізми участі молоді в місцевому самоврядуванні	23
Стаття 49. Молодіжна рада	24
Стаття 50. Роль Ради, її виконавчих органів і сільського голови у сфері молодіжної політики	24
Стаття 51. Молодіжні центри і простори	25
Стаття 52. Підтримка обдарованої молоді	25
Розділ VII. Матеріально-фінансова основа громади	26
Стаття 53. Право комунальної власності	26
Стаття 54. Набуття, відчуження та оренда майна	26
Стаття 55. Структура фінансових ресурсів	26
Стаття 56. Видатки та фінансування програм	27
Стаття 57. Володіння та користування земельними ресурсами	27
Стаття 58. Прозорість, звітність та контроль в бюджетному процесі	27
Розділ VIII. Планування розвитку громади	27
Стаття 59. Організація життя територіальної громади на засадах сталого розвитку	27
Стаття 60. Перелік документів стратегічного розвитку	28
Стаття 61. Стратегічні документи з розвитку територіальної громади	29
Стаття 62. Генеральний план розвитку населених пунктів громади	29
Стаття 63. Плани соціально-економічного і культурного розвитку	29
Стаття 64. Стратегічний план розвитку	30
Стаття 65. Реалізація завдань стратегічних документів з розвитку територіальної громади	30
Стаття 66. Цифрова демократія і цифрове врядування	31

Стаття 67. Порядок планування і розподілу місцевого бюджету	32
Стаття 68. Планування публічних інвестиційних проєктів	32
Стаття 69. Охорона довкілля	33
Стаття 70. Загальні засади планування територій загального користування та участь жителів у цьому процесі	34
Стаття 71. Охорона культурної спадщини й інших цінних об'єктів територіальної громади	35
Стаття 72. Підтримка ветеранів війни	35
Стаття 73. Розвиток волонтерської діяльності	36
Стаття 74. Утвердження української національної і громадянської ідентичності	36
Стаття 75. Розвиток стійкості й соціальної згуртованості територіальної громади	37
Стаття 76. Розвиток науки й освіти, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, культури та мистецтва	38
Стаття 77. Застосування гендерно орієнтованого підходу під час планування розвитку територіальної громади	38
Розділ IX. Засади здійснення громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування	39
Стаття 78. Засади громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування	39
Стаття 79. Здійснення громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування	40
Стаття 80. Громадське оцінювання діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування	40
Розділ X. Порядок інформування та звітування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, перед територіальною громадою	41
Стаття 81. Засади інформування територіальної громади про діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради	41
Стаття 82. Загальні засади звітування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, перед територіальною громадою	41
Стаття 83. Звітування сільського голови	42
Стаття 84. Звітування депутатів ради	43
Стаття 85. Звітування виконавчих органів Ради	44
Стаття 86. Звітування старости	44
Стаття 87. Інформування і звітування про діяльність юридичних осіб, що перебувають у власності територіальної громади	45
Розділ XI. Засади відкритості та прозорості діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування, порядок їх реалізації	46
Стаття 88. Зasadничі положення відкритості та прозорості діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування	46
Стаття 89. Відкритість і прозорість пленарних засідань ради, засідань постійних комісій і виконавчого комітету ради	47
Стаття 90. Загальні вимоги до функціонування офіційного вебсайту ради	48
Стаття 91. Інформація, що розміщується на офіційному вебсайті ради	49
Стаття 92. Особливості оприлюднення проєктів актів та актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування, висновків і рекомендацій постійних комісій на офіційному вебсайті ради	51
Розділ XII. Заключні положення	52

Преамбула

Цей Статут, відповідно до Конституції України, Європейської хартії місцевого самоврядування, закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів, визначає систему місцевого самоврядування Новорайської сільської територіальної громади, форми та порядок діяльності територіальної громади, її органів та посадових осіб, гарантії прав жителів сіл, які входять до складу територіальної громади.

Історична довідка

1. Давній період

Територія Новорайської сільської територіальної громади має давню історію заселення, що бере початок із часів неоліту та доби бронзи. Про тривалу життєдіяльність людських спільнот на цих землях свідчать численні об'єкти археологічної спадщини: кургани, городища та могильники різних історичних культур, зокрема скіфського періоду.

Особливе історико-культурне значення мають пам'ятки, розташовані поблизу села Червоний Маяк. До них належать неолітичний могильник, кургани доби бронзи, а також скіфо-сарматські городища. Серед останніх ключовим об'єктом є «Запорозький городок» — пізньоскіфське укріплення, яке у пізніші часи використовувалося українським козацтвом як стратегічний форпост.

2. Заснування населених пунктів (XVIII–XIX ст.)

Формування сучасної мережі населених пунктів громади відбувалося переважно впродовж XVIII–XIX століть:

- Село Червоний Маяк. Історичний розвиток населеного пункту пов'язаний із заснуванням у 1781 році Григоріївського Бізюкового чоловічого монастиря. Початком чернечої обителі у 1783 році стала Софронієвська пустинь, куди згодом було переведено монастир зі Смоленщини. У подальшому монастирський комплекс сформувався як потужний духовний, культурний та господарський центр регіону.
- Село Костирка. Засноване у 1806 році як німецька колонія Кlostердорф (Kloster dorf).
- Село Новорайськ. Виникло у 1840-х роках як хутір Рогулін. У ході історичних змін топонім неодноразово змінювався: упродовж 1855–1921 років населений пункт мав назву Іванівка, а з 1921 року за ним закріплено сучасне найменування — Новорайськ.
- Село Сагайдачне. Засноване наприкінці XIX століття; первісна історична назва населеного пункту — Іванівка.

3. Період Української революції та визвольних змагань (1917–1921 рр.)

У зазначений період територія сучасної громади стала ареною активних бойових дій та неодноразової зміни військово-політичної влади. Упродовж цих років контроль над населеними пунктами по чергово переходив до австро-німецьких військ, більшовицьких загонів та інших мілітарних формувань.

Григоріє-Бізюків чоловічий монастир у селі Червоний Маяк у цей час функціонував як значний економічний та військово-стратегічний осередок. У 1919 році внаслідок збройних дій загонів отамана Н. Григор'єва та збройних сил Півдня Росії (денікінців) інфраструктура регіону зазнала масштабних руйнувань, що призвело до глибокого занепаду місцевого

господарства та часткової міграції корінного населення. Поступове відновлення господарської діяльності розпочалося після остаточного встановлення радянської влади наприкінці 1920 року.

4. Радянський період (1920–1991 рр.)

Радянський період відзначився докорінною трансформацією соціально-економічного та суспільного устрою на території громади:

Колективізація та аграрний сектор. На базі націоналізованих монастирських земель було організовано перші радянські господарства, зокрема радгосп «Червоний Маяк». Основними напрямками сільського господарства стали зерновиробництво, виноградарство та тваринництво. У селі Сагайдачне було розгорнуто діяльність колгоспу «Космос», а в селі Новорайськ функціонував радгосп «Бериславський».

Меліорація. Важливим етапом інфраструктурного розвитку стало введення в експлуатацію у 1964 році зрошувальної системи площею понад 500 гектарів, що суттєво підвищило продуктивність місцевого агросектору.

Культурна сфера. У 1970-х роках територія села Новорайськ стала локацією для зйомок художнього фільму «Острів юності» виробництва Київської кіностудії художніх фільмів імені О. Довженка.

Втрата історичної спадщини. Поряд із господарським розвитком радянський період супроводжувався ідеологічно вмотивованим руйнуванням об'єктів культурної спадщини, внаслідок чого було фактично знищено більшу частину архітектурного комплексу Григоріє-Бізюкова монастиря.

5. Події Другої світової війни (1941–1944 рр.)

У серпні 1941 року територія громади зазнала окупації військами нацистської Німеччини. Режим окупації характеризувався масовими репресіями щодо цивільного населення, примусовою депортацією місцевої молоді на каторжні роботи до Німеччини (остарбайтерів) та цілеспрямованим нищенням матеріально-технічної інфраструктури.

У березні 1944 року в ході наступальних операцій збройних сил населені пункти громади було повністю звільнено від німецько-фашистських загарбників, після чого розпочався тривалий процес повоєнної відбудови.

6. Сучасний етап розвитку та новітні виклики (від 1991 року – дотепер)

Із проголошенням незалежності України у 1991 році розпочався новий етап у життєдіяльності громади. Важливою подією у сфері духовного та культурного відродження краю стало офіційне відновлення діяльності Свято-Григорівського Бізюкового чоловічого монастиря у 1991 році. Упродовж наступних десятиліть соціально-економічний розвиток територіальної громади базувався переважно на розбудові аграрного сектору, модернізації сільськогосподарського виробництва та місцевої інфраструктури.

У 2022 році, внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, територія громади зазнала тимчасової окупації, яка тривала понад 7 місяців. Період окупації та ведення бойових дій спричинив критичні наслідки для регіону, зокрема:

- масштабні руйнування та пошкодження об'єктів житлової, комунальної та соціальної інфраструктури;
- руйнацію та осквернення об'єктів історико-культурної спадщини, включно з архітектурним комплексом монастиря у селі Червоний Маяк;
- значні гуманітарні втрати, вимушене переміщення місцевого населення.

Рис. 1. Руйнування внаслідок обстрілу монастиря у с. Червоний Маяк

7. Висновки

Аналіз історичного розвитку Новорайської сільської територіальної громади дозволяє констатувати таке:

Історико-культурний потенціал. Громада володіє глибоким історичним корінням, що сягає доісторичних епох, та унікальною культурною спадщиною, яка представлена об'єктами археології та архітектури державного й місцевого значення.

Фактори вразливості. Поступальний соціально-економічний розвиток краю неодноразово переривався внаслідок воєнних дій, іноземних інтервенцій та окупацій (у періоди 1917–1921 рр., 1941–1944 рр. та у 2022 році), що зумовило високий рівень безпекової та інфраструктурної вразливості території.

Стратегічні пріоритети. Зазначені історичні та геополітичні чинники обумовлюють стратегічну необхідність реалізації органами місцевого самоврядування таких завдань:

- системне підвищення безпекової та економічної стійкості громади до сучасних кризових викликів;
- фіксація збитків, збереження, консервація та подальше відновлення об'єктів історико-культурної спадщини;
- ефективне залучення історичного, логістичного та культурного потенціалу як внутрішнього ресурсу розвитку громади, зокрема через розбудову сфери туризму й міжнародного співробітництва у повоєнний період.

Розділ І. Загальні положення

Глава 1.1. Загальна характеристика Новорайської сільської територіальної громади

Стаття 1. Територіальна громада

1. Новорайська сільська територіальна громада (далі – територіальна громада) - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах сіл територіальної громади.
2. Житель – громадянин України, який задекларував або зареєстрував місце проживання на території територіальної громади або фактичне місце проживання/перебування якого підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Стаття 2. Склад територіальної громади

1. Новорайська територіальна громада утворена 29 квітня 2018 року. На момент створення до її складу увійшло 6 населених пунктів. У 2020 році, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України №474-р, територію громади було розширено за рахунок приєднання інших сільських рад.

Станом на сьогодні громада включає 9 населених пунктів, з яких 6 об'єднані у 2 старостинські округи: Червономаяцький та Степнянський.

Стаття 3. Адміністративний центр територіальної громади

1. Адміністративним центром Територіальної громади є село Новорайськ, в якому розміщені її органи місцевого самоврядування.
2. Жителям всіх населених пунктів громади мають бути забезпечені максимально зручні умови для відвідування адміністративного центру громади.

Стаття 4. Участь у добровільних об'єднаннях територіальних громад

1. Територіальна громада та її рада можуть вступати в асоціації, інші добровільні об'єднання територіальних громад, органів місцевого самоврядування.

Стаття 5. Пам'ятні дати територіальної громади

1. В громаді щорічно відзначається День Новорайської територіальної громади.
2. Також, відповідно до усталених традицій можуть відзначатись дні населених пунктів, які входять до складу громади.
3. Дати відзначення Дня територіальної громади та днів населених пунктів, які входять до складу територіальної громади визначає сільська рада.
4. Рішенням Ради можуть встановлюватись інші місцеві свята.

Стаття 6. Почесне громадянство Територіальної громади, почесні відзнаки.

1. Громадянам, які мають видатні заслуги перед Територіальною громадою та внесли вагомий вклад у її соціально-економічний, науковий, спортивний, культурний розвиток, за рішенням ради може бути присвоєно почесне звання «Почесний громадянин Новорайської територіальної громади». Підстави та порядок присвоєння, права, пільги й обов'язки осіб, відзначених званням «Почесний громадянин Новорайської територіальної громади», визначаються Положенням, яке затверджується рішенням ради.

2. Громадяни України, які досягли вагомих результатів у творчій, науковій, господарській та інших видах діяльності, можуть бути за рішенням сільського голови Новорайської територіальної громади відзначені Подякою та Почесною грамотою. Положення про Подяку та Почесну грамоту затверджуються рішенням ради.

3. Розгляд питання про присвоєння почесного звання громади чи про відзначення Подякою та Почесною грамотою ініціюється виконавчим комітетом ради, її постійними комісіями, сільським старостою або членами громади у порядку місцевої ініціативи.

4. Особам, яким присвоєно звання «Почесний громадянин Новорайської територіальної громади» вручається відповідне посвідчення та нагрудний знак, зразки яких затверджуються радою.

Глава 1.2. Межі території громади та її географічне положення

Стаття 7. Адміністративний склад та межі Територіальної громади

1. Територія громади згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Бериславського району, Херсонської області.

2. Новорайська територіальна громада розташована у південній частині України, у

Бериславському районі Херсонської області. Адміністративним центром є село Новорайськ.

Громада має вигідне транспортно-географічне положення: її територією проходить автомобільний шлях державного значення Т-04-03, що забезпечує сполучення з іншими регіонами України.

3. Відстань до обласного центру — міста Херсон — становить близько 98 км, до районного центру — міста Берислав — 23 км. Відстані до інших великих міст:

- Миколаїв — 121 км;

- Кривий Ріг — 143 км;

- Запоріжжя — 199 км;

- Дніпро — 241 км.

4. Громада також розташована відносно недалеко від державних кордонів: з Республікою

Польща — 835 км, Республікою Молдова — 275 км, російською федерацією — 405 км.

Територіально громада межує з Милівською, Борозненською та Бериславською територіальними громадами Херсонської області.

Стаття 8. Населені пункти в складі Територіальної громади

1. На території громади розташовані наступні населені пункти – с. Новорайськ, с. Костирка, с. Заможне, с. Червоний Маяк, с. Крупиця, с. Монастирське, с. Степне, с. Сагайдачне, с. Кошара

Стаття 9. Територіальні зони із спеціальним статусом

1. Рішенням сільської ради з врахуванням думки жителів території громади на її території можуть утворюватися функціональні зони – територіальні зони зі спеціальним статусом (історико-заповідні, лісопаркові, промислові тощо). Відповідне подання (пропозицію) вносять до ради сільський голова, виконавчий комітет ради або члени Територіальної громади у порядку місцевої ініціативи.

2. При утворенні територіальних зон зі спеціальним статусом встановлюються вимоги щодо забудови території, функціонального призначення земель, ведення господарської діяльності та іншого використання земель, відповідно до місцевих правил забудови та використання територій, затверджених радою.

Стаття 10. Зміна статусу і назв населених пунктів Територіальної громади

1. Найменування та перейменування населених пунктів громади, їх ліквідація як поселень, віднесення до окремих категорій населених пунктів здійснюється відповідно до закону.

Стаття 11. Зміна назв топонімів Територіальної громади

1. Найменування та перейменування територіальних об'єктів громади – територіальних зон зі спеціальним статусом, вулиць, провулків, майданів (площ), мостів, парків, скверів тощо – здійснюються радою з врахуванням думки членів Територіальної громади – жителів відповідного села у порядку встановленому радою.

2. Перейменування територіальних об'єктів громади здійснюється, як правило, у випадках відновлення їхніх історичних назв, історичної справедливості та відповідно до вимог Законів України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

3. Присвоєння територіальним об'єктам громади імен з метою увічнення пам'яті видатних історичних, державних, військових діячів України та громади, видатних діячів науки і культури, діяльність яких сприяла прогресу людства, утвердженню загальнолюдських цінностей здійснюється тільки посмертно та з урахуванням думки жителів відповідного села.

4. При прийнятті рішень радою щодо увічнення пам'яті історичних осіб та подій пріоритет надається тим з них, які пов'язані з населеними пунктами громади.

5. Назви територіальним об'єктам села даються українською мовою з дотриманням норм українського правопису.

Стаття 12 . Символіка територіальної громади

1. Територіальна громада може мати власну символіку – герб та прапор, гімн тощо, які відображають історичні, культурні, духовні особливості та традиції територіальної громади.

2. Опис та порядок використання символіки територіальної громади визначається Положенням про символіку територіальної громади.

Глава 1.3. Статут громади

Стаття 13. Суб'єкт затвердження Статуту та внесення змін до нього.

1. Статут затверджується рішенням сільської ради. Він не підлягає державній реєстрації і набуває чинності з моменту його оприлюднення на офіційному сайті Територіальної громади.

2. Внесення змін до Статуту здійснюється Радою. Пропозиції щодо внесення змін та доповнень до Статуту мають право подавати на розгляд Ради Голова, депутати Ради, виконавчий комітет Ради, а також жителі в порядку внесення місцевої ініціативи

Стаття 14. Місце статуту в системі нормативно правових актів Територіальної громади

1. Статут є основним локальним нормативно-правовим актом територіальної громади, який визначає засади здійснення місцевого самоврядування в територіальній громаді відповідно до Конституції України та законів України. Нормативно-правові акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування приймаються відповідно до цього Статуту і не можуть йому суперечити.

Глава 1.4. Взаємовідносини Територіальної громади, її органів та посадових осіб з органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, іншими територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства

Стаття 15. Взаємовідносини з органами державної влади

1. Органи та посадові особи Територіальної громади у межах своїх повноважень взаємодіють з органами державної влади на засадах законності, партнерства, взаємної поваги, відкритості, невтручання у здійснення повноважень один одного та сприяння вирішенню питань місцевого значення.

2. Органи та посадові особи Територіальної громади здійснюють власні (самоврядні) повноваження самостійно. Втручання органів державної влади у здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень не допускається, крім випадків, передбачених Конституцією та законами України.

3. Під час здійснення делегованих законом повноважень органи та посадові особи Територіальної громади підконтрольні та підзвітні відповідним органам державної влади у випадках і порядку, визначених законодавством.

4. Організацію взаємодії органів та посадових осіб Територіальної громади з органами державної влади забезпечує сільський голова або уповноважена ним посадова особа.

Стаття 16. Взаємовідносини із судами, органами прокуратури та правоохоронними органами

1. Органи та посадові особи Територіальної громади взаємодіють із судами, органами прокуратури та правоохоронними органами відповідно до Конституції та законів України, не допускаючи втручання у здійснення ними повноважень.

2. У випадках та порядку, визначених законом, органи місцевого самоврядування можуть надавати зазначеним органам організаційне, інформаційне або інше сприяння.

3. Організацію взаємодії із судами, органами прокуратури та правоохоронними органами забезпечує сільський голова або уповноважена ним посадова особа.

Стаття 17. Взаємовідносини з підприємствами, установами та організаціями

1. Органи та посадові особи Територіальної громади взаємодіють з підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності відповідно до Конституції України, законів України, принципів рівності суб'єктів права, невтручання у господарську діяльність та партнерства.

2. Стосовно підприємств, установ та організацій, що перебувають у комунальній власності Територіальної громади, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження власника відповідно до законодавства, зокрема:

- приймають рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію підприємств, установ і організацій;
- затверджують їх статuti або інші установчі документи у випадках, передбачених законом;
- вирішують питання призначення та звільнення керівників у порядку, встановленому законодавством;
- здійснюють управління об'єктами комунальної власності;
- приймають рішення щодо відчуження, передачі в оренду, користування або іншого розпорядження комунальним майном відповідно до закону;
- здійснюють контроль за ефективністю використання та збереженням об'єктів комунальної власності;
- реалізують інші повноваження власника, передбачені законодавством.

3. У взаємовідносинах із підприємствами, установами та організаціями, що не перебувають у комунальній власності Територіальної громади, органи місцевого самоврядування:

- сприяють розвитку підприємництва та залученню інвестицій;
- можуть укладати договори про співробітництво та партнерство відповідно до законодавства;
- здійснюють закупівлю товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства про публічні закупівлі;
- встановлюють місцеві податки і збори, а також податкові пільги у межах повноважень, визначених Податковим кодексом України;
- беруть участь у вирішенні питань просторового розвитку території, використання земель, охорони навколишнього природного середовища та благоустрою в межах повноважень, визначених законом;
- здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством.

4. Органи місцевого самоврядування не втручаються у господарську діяльність підприємств, установ і організацій, крім випадків, прямо передбачених законом.

Стаття 18. Взаємовідносини з іншими територіальними громадами

1. Взаємовідносини Територіальної громади, її органів і посадових осіб з іншими територіальними громадами, їхніми органами і посадовими особами базуються на принципах добросусідства, солідарності та взаємної вигоди.

2. Територіальна громада, її органи місцевого самоврядування і їхні посадові особи можуть брати участь у міжмуніципальному та міжнародному співробітництві.

Стаття 19. Засади взаємовідносин з інститутами громадянського суспільства

1. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування територіальної громади та їхніх посадових осіб з інститутами громадянського суспільства здійснюються шляхом:

1) сприяння діяльності будь-яким законно сформованим інститутам громадянського суспільства, їх максимального залучення до участі у вирішенні питань місцевого значення;

2) неупередженій та однаковій підтримці законної діяльності усіх інститутів громадянського суспільства, що зареєстровані чи на інших законних підставах діють у межах Новорайської територіальної громади;

3) залучення інститутів громадянського суспільства до процесу підготовки проектів документів розвитку громади, контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, комунальних підприємств, закладів, установ та організацій;

4) забезпечення доступу будь-яких осіб, що на законних підставах перебувають у межах Новорайської територіальної громади, до консультацій та правової допомоги (у тому числі безоплатної) з питань порядку створення і діяльності інститутів громадянського суспільства;

5) сприяння проведенню громадських консультацій, публічних обговорень, електронних консультацій та інших форм участі жителів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення;

6) стимулювання волонтерської діяльності.

Розділ II. Права та обов'язки жителів Територіальної громади і членів Територіальної громади

Стаття 20. Права жителів Територіальної громади

1. Права жителів територіальної громади на участь у вирішенні питань місцевого значення, гарантовані Конституцією та законами України, не можуть бути обмежені.

2. При вирішенні питань місцевого значення жителі територіальної громади мають право:

1) подавати індивідуальні та колективні звернення органам і посадовим особам місцевого самоврядування, одержувати на них відповіді у встановлені Законодавством строки;

2) бути включеними у встановленому порядку до складу консультативно-дорадчих органів при сільській раді та її виконавчих органах;

3) одержувати повну і достовірну інформацію про діяльність Ради, голови, виконавчих органів Ради та їх посадових осіб у спосіб, передбачений законодавством та іншими нормативно-правовими актами;

4) одержувати копії актів Ради, сільського голови, виконавчих органів Ради та їх посадових осіб у порядку, визначеному законодавством;

5) брати участь у здійсненні контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ та організацій у порядку й у формах, встановлених законодавством України;

6) брати участь у створенні та діяльності органів самоорганізації населення;

7) бути присутніми на пленарних засіданнях Ради, засіданнях її постійних комісій та виконавчого комітету в порядку, встановленому цим Статутом, регламентами Ради та її виконавчого комітету;

8) на виступ на пленарному засіданні Ради, засіданні постійної комісії у порядку, встановленому Радою, на засіданні виконавчого комітету в порядку, встановленому виконавчим комітетом;

9) на особистий прийом депутатами Ради, сільським головою, іншими посадовими особами органів місцевого самоврядування;

10) на ознайомлення з проектами актів органів місцевого самоврядування;

11) брати участь у роботі контрольно-наглядових органів юридичних осіб, засновниками яких є Рада;

12) на оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування;

14) брати участь у реалізації форм участі територіальної громади в місцевому самоврядуванні, визначених цим Статутом, а також іншими рішеннями Ради;

15) користуватися іншими правами, передбаченими Конституцією та актами законодавства України.

3. Права жителів територіальної громади в частині, що не суперечить Конституції та законам України, цьому Статуту, поширюються також на іноземців, осіб без громадянства та інших осіб, які на законних підставах проживають (перебувають) у межах територіальної громади.

Стаття 21. Обов'язки жителів та інших членів Територіальної громади

1. Жителі територіальної громади зобов'язані:

1) проявляти повагу до гідності кожної людини, вірувань, традицій, історії, національної та/або етнічної самобутності осіб та/або груп осіб, сприяти забезпеченню рівності інших прав і свобод осіб та/або груп осіб, які проживають чи на інших законних підставах перебувають у межах Новорайської територіальної громади;

2) утримуватися від будь-яких форм дискримінації;

3) шанобливо ставитися до традицій, звичаїв територіальної громади, її самобутності, історії та культури;

4) сприяти сталому розвитку територіальної громади та її населених пунктів;

5) шанобливо та ощадливо ставитися до майна, коштів, землі, природних ресурсів територіальної громади;

6) поважати символіку територіальної громади і використовувати її тільки за призначенням;

7) реалізовувати свої права, свободи та законні інтереси з повагою до прав жителів територіальної громади та інших осіб, які на законних підставах проживають (перебувають) у межах територіальної громади, до інтересів держави та територіальної громади.

2. Обов'язки жителів територіальної громади в частині, що не суперечить Конституції та законам України, цьому Статуту, поширюються також на іноземців, осіб без громадянства та інших осіб, які проживають (перебувають) у межах територіальної громади.

Стаття 22. Гарантії прав жителів територіальної громади

1. Рада, її депутати, виконавчі органи та посадові особи забезпечують реалізацію прав та законних інтересів жителів територіальної громади у межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Жителям територіальної громади гарантується право на участь у вирішенні всіх питань місцевого значення, віднесених до відання територіальної громади та її органів, у порядку і формах, визначених Конституцією та актами законодавства України, цим Статутом та іншими рішеннями Ради.

3. Захист та реалізація прав і свобод людини та громадянина, які закріплені в Конституції та законах України, визначають зміст і спрямованість діяльності органів міського самоврядування територіальної громади.

4. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи у своїй діяльності зобов'язані надавати пріоритетне значення служінню інтересам територіальної громади та забезпеченню усім її жителям реальної можливості реалізувати їх права.

5. Рішення та дії органів і посадових осіб місцевого самоврядування не можуть обмежувати встановлених Конституцією та законами України прав і свобод людини та громадянина.

6. Реалізація жителями територіальної громади своїх прав, свобод та законних інтересів не повинна призводити до порушення прав і свобод інших осіб, а також інтересів територіальної громади, суспільства чи держави у цілому.

Розділ III. Особливості організації роботи органів місцевого самоврядування

Стаття 23. Особливості організації роботи сільської ради

1. Рада є представницьким органом місцевого самоврядування Територіальної громади, який здійснює від імені та в інтересах Територіальної громади функції та повноваження місцевого самоврядування. Рада складається з депутатів, обраних у порядку, встановленому Конституцією та законами України.

2. Загальний чисельний склад ради регулюється чинним законодавством України.

3. Строк повноважень ради відповідно до Конституції України становить 5 років.

4. Дострокове припинення повноважень ради може бути здійснене у випадках і у порядку, визначеному Конституцією та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

5. Завдання, функції та повноваження ради визначаються законодавством України та цим статутом.

Стаття 24. Постійні комісії, тимчасові контрольні комісії та виконавчий апарат ради

1. Для попереднього розгляду, підготовки та опрацювання питань, що належать до компетенції ради, а також здійснення контрольних функцій рада утворює постійні комісії. Порядок їх утворення, діяльності та повноваження визначаються законом, цим Статутом і положенням про постійні комісії.

2. Для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань можуть утворюватися тимчасові контрольні комісії. Порядок їх утворення та діяльності визначається законом і регламентом ради.

3. Для організаційного, правового, інформаційного, аналітичного, матеріально-технічного та іншого забезпечення діяльності ради, її органів і посадових осіб утворюється виконавчий апарат ради. Організація його діяльності визначається законом, цим Статутом та положенням про виконавчий апарат ради.

4. Видатки на забезпечення діяльності ради та її виконавчого апарату здійснюються за рахунок коштів бюджету Територіальної громади відповідно до законодавства.

Стаття 25. Форми роботи ради

1. Формами роботи ради є її пленарні засідання та робота постійних і тимчасових контрольних комісій ради. Пленарні засідання ради проводяться у приміщенні залу засідань ради. Допускається проведення пленарних засідань ради в іншому приміщенні, або проведення засідань в онлайн-форматі, якщо це викликано безпековими обставинами. Засідання ради є відкритими, без обмежень доступу всім бажаючим, крім випадків, передбачених законодавством.

2. Порядок роботи ради визначається регламентом сільської ради, який затверджується радою у відповідності до законодавства України. Дотримання вимог регламенту ради забезпечує сільський голова.

3. Пленарне засідання ради є правомочним, якщо на ньому зареєстровано більшість від загального складу депутатів ради. Порядок реєстрації депутатів ради на сесійному засіданні визначається регламентом ради.

4. Робота постійних і тимчасових контрольних комісій ради здійснюється у спеціально відведених приміщеннях ради або у виїзному режимі – в залежності від питань, які розглядаються, і кола підприємств, установ та організацій, яких стосуються ці питання. Допускається проведення засідань комісій ради в онлайн-форматі, якщо це викликано безпековими обставинами.

Засідання комісій ради є відкритими, без обмежень доступу всім бажаючим, крім випадків, передбачених законодавством.

5. Порядок підготовки, проходження, ухвалення, зберігання рішень ради, забезпечення режиму доступу до них визначається законами України, регламентом ради та цим статутом.

Стаття 26. Депутат ради

1. Депутат Ради є представником інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу зобов'язаний виражати і захищати інтереси відповідної територіальної громади та її частини - виборців свого виборчого округу, виконувати їх доручення в межах своїх повноважень, наданих законом, брати активну участь у здійсненні місцевого самоврядування.

2. Повноваження депутатів, порядок організації і гарантії депутатської діяльності визначаються Конституцією України, законом «Про статус депутатів місцевих рад», іншими законами.

3. Повноваження депутата можуть бути припинені достроково у випадках та в порядку, передбачених законом.

4. Депутати ради не менш ніж один раз на рік звітують перед виборцями про свою діяльність.

5. Рада, інші органи місцевого самоврядування Територіальної громади створюють умови для навчання та підвищення професійної компетентності депутатів ради.

6. Депутат Ради може бути в будь-який час відкликаний жителями за наявності підстав та в порядку, визначених Законом України «Про статус депутатів місцевих рад».

Стаття 27. Сільський голова

1. Сільський голова є головною посадовою особою Територіальної громади.

2. Сільський голова обирається жителями Територіальної громади, у визначеному законом порядку, шляхом вільних виборів на основі загального, прямого, рівного виборчого права при таємному голосуванні.

3. Сільський голова не може бути депутатом будь-якої ради, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою або займатися іншою оплачуваною чи підприємницькою діяльністю, крім випадків, передбачених законами України. На сільського голову поширюються обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, встановлені законодавством.

4. Термін повноважень сільського голови відповідно до Конституції України становить 5 років. Повноваження сільського голови починаються з моменту оголошення територіальною виборчою комісією на пленарному засіданні Ради рішення про його обрання і закінчуються у момент вступу на цю посаду іншої обраної відповідно до закону особи.

5. Форми роботи і повноваження сільського голови визначаються Конституцією України, законодавством України, цим статутом, регламентом ради.

6. При здійсненні наданих повноважень сільський голова є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед Територіальною громадою, відповідальним – перед радою, а з питань здійснення виконавчими органами ради делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

7. Підзвітність і підконтрольність сільського голови перед Територіальною громадою забезпечується його обов'язком звітувати перед членами Територіальної громади не рідше двох разів на рік. Такий звіт повинен включати в себе інформацію про діяльність сільського голови у межах його повноважень за звітний період.

8. Відповідальність сільського голови перед територіальною громадою реалізується через встановлені законом форми безпосереднього народовладдя та процедури дострокового припинення його повноважень у випадках і порядку, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

9. У межах своїх повноважень сільський голова видає розпорядження, що є обов'язковими для виконання на території громади.

10. У разі дострокового припинення повноважень сільського голови або неможливості виконання ним своїх обов'язків його повноваження виконує секретар ради.

Стаття 28. Виконавчі органи ради

1. Виконавчими органами ради (далі — виконавчі органи) є виконавчий комітет ради (далі — виконавчий комітет), а також департаменти, управління, відділи та інші виконавчі органи, утворені радою.

2. Структура виконавчих органів ради, загальна чисельність їхнього апарату, умови та оплата праці працівників виконавчих органів затверджуються радою за поданням сільського голови з урахуванням чинного законодавства України та положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

3. Виконавчий комітет ради є її виконавчим і розпорядчим органом, який створюється радою на період її повноважень у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Очолює виконавчий комітет сільський голова. У разі його відсутності або неможливості виконання ним своїх обов'язків роботу виконавчого комітету організує особа, на яку покладено виконання обов'язків голови.

4. Виконавчий комітет є підзвітним і підконтрольним раді. Сільський голова звітує перед радою про роботу виконавчого комітету в порядку, встановленому законодавством України.

5. Порядок скликання засідання виконавчого комітету та порядок прийняття ним рішень визначаються регламентом виконавчого комітету, який затверджується виконавчим комітетом.

6. Засідання виконавчого комітету носять відкритий характер без обмеження права присутності, крім випадків, передбачених законодавством.

Стаття 29. Староста

1. Староста є посадовою особою місцевого самоврядування, який представляє інтереси жителів старостинського округу — частини територіальної громади, утвореної одним або кількома населеними пунктами, що не є адміністративним центром громади.

2. Староста затверджується радою на строк її повноважень у старостинському окрузі, який утворюється рішенням ради. Порядок утворення старостинських округів та затвердження старости визначається Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

3. Староста за посадою входить до складу виконавчого комітету ради та здійснює свої повноваження на постійній основі.

4. Правовий статус старости визначається Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», іншими нормативно-правовими актами України, цим статутом та Положенням про старосту, затвердженим радою.

5. Місце та режим роботи, правила внутрішнього розпорядку, діловодства та інші питання організації діяльності старости визначаються радою.

6. Староста здійснює прийом жителів старостинського округу за графіком, затвердженим радою, забезпечуючи доступність прийому з урахуванням потреб територіальної громади.

7. Під час здійснення повноважень староста є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед радою та її виконавчим комітетом.

8. У разі порушення Конституції України, законів України, цього статуту або Положення про старосту, а також неналежного виконання повноважень, повноваження старости можуть бути достроково припинені у порядку та з підстав, визначених законом.

9. Староста несе відповідальність у порядку, встановленому законом, і може бути притягнутий до дисциплінарної, матеріальної, цивільної, адміністративної або кримінальної відповідальності.

Розділ IV. Форми участі жителів Територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування: загальні засади

Стаття 30. Засади участі громадян у вирішенні місцевих питань

1. Участь жителів Територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування реалізується у формах, визначених Конституцією та законами України та цим статутом.

2. На території громади створюються необхідні умови для розвитку форм участі жителів у місцевому самоврядуванні, активного залучення жителів Територіальної громади до участі у плануванні розвитку території, у розробці та прийнятті рішень з питань, вирішення яких віднесено Конституцією та законами України до компетенції органів місцевого самоврядування, у контролі за діяльністю органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб.

3. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади та їхні посадові особи розглядають пропозиції жителів Територіальної громади щодо вдосконалення системи місцевого самоврядування, соціально-економічного та культурного розвитку, забезпечення прав жителів Територіальної громади на участь у вирішенні питань місцевого значення.

4. Будь-які обмеження права жителів Територіальної громади на участь у місцевому самоврядуванні залежно від їхньої раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, за мовними або іншими ознаками забороняються.

Стаття 31. Форми участі жителів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

1. Формами участі жителів Територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення є:

- Місцевий референдум;
- Загальні збори (конференції) жителів Територіальної громади;
- Громадські слухання;
- Місцеві ініціативи;
- Публічні консультації;
- Звернення громадян до органів і посадових осіб місцевого самоврядування, у тому числі у форматі електронної петиції;
- Участь жителів в роботі консультативно-дорадчих органів утворених при органі чи посадовій особі місцевого самоврядування;
- Участь жителів територіальної громади в роботі контрольно-наглядових органах юридичних осіб публічного права, утворених за рішенням Ради
- Громадське оцінювання діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування;
- Участь жителів у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету;
- Інші форми участі, які не суперечать закону;

Стаття 32. Місцевий референдум

1. Організація та порядок проведення місцевого референдуму визначається виключно законом.

Стаття 33. Загальні збори (конференція) жителів Територіальної громади

1. Загальні збори (конференція) жителів є формою участі жителів у вирішенні питань місцевого значення.

2. Загальні збори жителів можуть проводитися на території всієї територіальної громади або в окремих її частинах (у межах одного чи кількох сіл, кварталу, вулиці, площі, проспекту, провулка, будинку).

3. Загальні збори жителів є повноважними за умови участі в них більше половини жителів з правом голосу, які проживають на території проведення загальних зборів, а в разі скликання конференції жителів - більше двох третин кількості делегатів, визначеної за квотою.

4. Право голосу на загальних зборах (конференції) жителів мають жителі території, на якій вони проводяться, яким виповнилося 18 років.

5. Порядок і процедури ініціювання, проведення та розгляду результатів загальних зборів визначені в окремому Положенні, що є додатком 1 до цього Статуту

Стаття 34. Громадські слухання

1. Новорайська сільська територіальна громада має право проводити громадські слухання – зустрічатися з депутатами Ради, посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких жителі територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування.

2. Громадські слухання можуть проводитися на території всієї територіальної громади або в окремих її частинах (у межах села, кварталу, вулиці, майдану, площі, будинку).

3. Порядок і процедури ініціювання, проведення громадських слухань, розгляду їх результатів, визначені в окремому Положенні, що є Додатком № 2 до цього Статуту.

Стаття 35. Місцева ініціатива

1. Жителі Територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді будь-якого питання, віднесеного законом до відання місцевого самоврядування.

2. Місцева ініціатива вноситься у формі питання або проекту рішення ради разом з супровідними документами, визначеними регламентом ради.

3. Місцеву ініціативу можуть вносити й підписувати жителі, які досягли 14-ти років і задекларували або зареєстрували своє місце проживання на території територіальної громади або фактичне місце проживання / перебування яких підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

4. Порядок і процедура ініціювання, внесення та розгляду місцевої ініціативи визначені в окремому Положенні, що є Додатком № 3 до цього Статуту.

Стаття 36. Публічні консультації

1. Публічні консультації — це форма участі жителів громади, що полягає в організації органами місцевого самоврядування обговорення проєктів рішень або важливих питань місцевого значення, зборі пропозицій і зауважень жителів та їх розгляді при підготовці та прийнятті рішень.

2. В Територіальній громаді приймається Положення про публічні консультації. Положення оприлюднюється на сайті Територіальної громади.

3. Форма проведення публічних консультацій визначається органом місцевого самоврядування або посадовою особою, яка прийняла рішення про їх проведення, з урахуванням мети консультацій, кола заінтересованих осіб та вимог законодавства. Можливими формами публічних консультацій є:

1) Електронні консультації: які проводяться шляхом оприлюднення консультаційного документа на офіційній веб-сторінці органу місцевого самоврядування та/або на онлайн-платформі для публічних консультацій, із забезпеченням можливості подання пропозицій, зауважень і коментарів у встановленому порядку;

2) Адресні консультації: які проводяться шляхом надсилання заінтересованим сторонам консультаційного документа та/або запрошення до участі в консультаціях, а також шляхом проведення опитувань, анкетувань та інших форм цільового збору позицій;

3) Публічне обговорення, яке проводиться у формі публічних заходів, зокрема круглих столів, громадських слухань, конференцій, фокус-груп, зустрічей, а також із використанням засобів відеозв'язку та інших сучасних комунікаційних технологій.

4. Публічні консультації можуть проводитися одночасно в різних формах.

5. Заходи публічного обговорення можуть проводитися як в офлайн, так і в онлайн режимі, в залежності від безпекових питань та можливостей залучення громадян до обговорення:

6. Кожного року, що передує звітному, сільський голова затверджує План публічних консультацій Територіальної громади, куди включаються консультації у формах визначених законодавством і цим статутом.

7. За підсумками проведених публічних консультацій їх ініціатор готує звіт, який включає:

- кількість отриманих пропозицій, зміст пропозицій);
- підсумки розгляду – кількість і зміст підтриманих, частково підтриманих, відхиленних пропозицій, причини відхилення,.

Звіт про проведену публічну консультацію організатор розміщує на сайті громади в розділі «громадянське суспільство», підрозділ «публічні консультації», зокрема, але не виключно у вкладці громадські обговорення

Стаття 37. Звернення громадян

1. Для захисту своїх прав та законних інтересів члени Територіальної громади можуть направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів місцевого самоврядування Територіальної громади, їхніх посадових осіб, які зобов'язані розглянути такі звернення і надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

2. Порядок розгляду звернень членів Територіальної громади регламентується Законом України «Про звернення громадян» та відповідними актами органів місцевого самоврядування Територіальної громади.

3. Електронна петиція – особлива форма колективного звернення жителів до Ради, її виконавчих органів, подання якої здійснюється через офіційний веб сайт Ради або Платформу електронної демократії, веб сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції (далі – інше громадське об'єднання), з питань, вирішення яких віднесено до повноважень Ради, її виконавчих органів.

4. Електронна петиція, адресована Раді, її виконавчим органам, розглядається у порядку, визначеному цим Положенням, у разі збору на її підтримку не менш як 100 підписів жителів протягом не більше 30 днів з дня оприлюднення петиції.

5. Порядок внесення, збору підписів на підтримку та розгляду електронної петиції визначені Положенням про електронні петиції, що є Додатком № 4 до цього Статуту.

Стаття 38. Консультативно-дорадчі органи

1. Жителі територіальної громади можуть входити до складу та/або брати участь у роботі консультативно-дорадчих органів (у разі їх утворення) при органах та/або посадових особах місцевого самоврядування з метою підготовки пропозицій щодо вдосконалення їхньої роботи, участі в розробленні проектів актів, вирішенні інших питань, віднесених до повноважень зазначених органів та/або посадових осіб..

2. Персональний склад консультативно-дорадчих органів затверджується відповідно сільським головою, рішенням ради, виконавчого комітету ради (надалі – суб'єкти утворення), за поданнями інститутів громадянського суспільства, органів самоорганізації населення, заявами громадян.

3. Основним завданням консультативно-дорадчих органів є підготовка пропозицій щодо вдосконалення роботи органів місцевого самоврядування територіальної громади та їхніх посадових осіб, вдосконалення системи муніципального управління та стратегічного планування.

4. Порядок утворення та форми роботи консультативно-дорадчих органів регламентується відповідними положеннями, які затверджуються суб'єктом утворення.

Стаття 39. Участь жителів територіальної громади в роботі контрольно-наглядових органів юридичних осіб публічного права, утворених за рішенням Ради

1. Жителі Новорайської територіальної громади можуть брати участь в роботі контрольно наглядових органів юридичних осіб публічного права, утворених за рішенням Ради на умовах, визначених відповідними актами законодавства України, з метою забезпечення прозорості й ефективності їх роботи, здійснення контролю за прийняттям рішень щодо діяльності цих осіб.

2. Порядок участі у відповідних контрольно-наглядових органах визначається нормами відповідного законодавства.

Стаття 40. Участь у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету.

1. Жителі Територіальної громади мають право брати участь у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету шляхом внесення відповідних пропозицій.

Органи місцевого самоврядування сприяють залученню жителів до процесу складання, розгляду, виконання місцевого бюджету і звітування про його виконання.

2. Форми участі жителів у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету:

1. Публічні консультації шляхом збирання пропозицій громадян до бюджетних запитів головних розпорядників коштів на наступний рік.

2. Громадські слухання щодо проєкту місцевого бюджету на наступний рік (бюджетні слухання).

3. Громадський бюджет (бюджет участі) – спосіб визначення видатків частини бюджету громади шляхом прямого волевиявлення громадян.

4. Інші форми не заборонені законодавством.

Стаття 41. Загальні засади реалізації громадського бюджету (бюджету участі)

1. Для практичної реалізації бюджету участі рада при прийнятті місцевого бюджету визначає суму, яка буде розподілена через бюджет участі. Як правило ця сума визначається у вигляді певної відсоткової частини від суми запланованих власних надходжень місцевого бюджету.

2. Виділення бюджетних призначень і реалізація проєктів переможців відбувається наступного року після подання проєктів і визначення серед них проєктів-переможців.

3. Для забезпечення процесу реалізації бюджету участі сільський голова своїм розпорядженням формує Координаційну раду, яка складається з посадових осіб місцевого самоврядування; депутатів ради, за наявності в раді депутатських фракцій – на засадах пропорційного представництва членів фракцій – за поданнями депутатських фракцій та самоподанням позафракційних депутатів; представників інститутів громадянського суспільства, органів самоорганізації населення – за поданнями інститутів громадянського суспільства та органів самоорганізації населення. Число членів координаційної ради не повинно бути менше 6 осіб, із забезпеченням паритетності представників виконавчих органів, ради, та громадянського суспільства, крім випадків відсутності відповідних подань.

4. Координаційна рада здійснює організаційне супроводження бюджету участі, зокрема прийом і перевірку проєктів на відповідність вимогам, організацію голосування, визначення переможців та моніторинг реалізації проєктів

5. Кожен житель Територіальної громади може підтримати необмежену кількість проєктів. Право голосу мають жителі, які досягли віку 14 років.

6. Проєкти бюджету участі не повинні передбачати надання прямої фінансової допомоги фізичним чи юридичним особам, знижок, пільгових тарифів та інших додаткових благ.

7. Докладний механізм реалізації бюджету участі визначається окремим Положення про бюджет участі, який затверджує сільська рада.

Розділ V. Органи самоорганізації населення

Стаття 42. Загальні положення

1. Органи самоорганізації населення є елементом системи місцевого самоврядування й однією з форм участі членів Новорайської територіальної громади у вирішенні окремих питань місцевого значення.

Правовий статус, порядок організації та діяльності органів самоорганізації населення за місцем проживання визначаються законом.

2. Порядок утворення, діяльності та припинення органів самоорганізації населення визначається Законом України «Про органи самоорганізації населення», іншими законами й нормативно-правовими актами, а також рішеннями Ради.

3. Органами самоорганізації населення є комітети: сільські, селищні, вуличні, квартальні, мікрорайони, будинкові, райони в місті й інші органи самоорганізації населення.

4. Органи самоорганізації населення створюються за ініціативою жителів на підставі рішення Ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення. З ініціативою про створення органу самоорганізації населення до Ради звертаються збори (конференція) жителів за місцем проживання, якщо в них брала участь (було представлено) щонайменше половина жителів відповідної території, які мають право голосу.

5. Брати участь у зборах (конференціях) жителів за місцем проживання з питань створення, діяльності або припинення органу самоорганізації населення, обирати й бути обраними до його складу можуть жителі, які на законних підставах проживають на відповідній частині території територіальної громади, досягли на день проведення зборів (конференції) вісімнадцятирічного віку й не визнані судом недієздатними.

6. Фінансовою основою діяльності органів самоорганізації населення, зареєстрованих як юридичні особи, є кошти бюджету територіальної громади, які передані їм Радою для здійснення повноважень, а також власні кошти, які формуються добровільними внесками фізичних і юридичних осіб та інших надходжень, не заборонених законодавством України.

7. Матеріальною основою діяльності органів самоорганізації населення є власне майно і майно, передане їм Радою відповідно до норм законодавства.

Органи самоорганізації населення, зареєстровані як юридичні особи, можуть набувати права власності на майно, передане їм у власність чи набути у власність на підставах, не заборонених законом, мати речові права на чуже майно, а також користуватися майном чи управляти ним відповідно до укладених договорів.

8. Рада, її виконавчі органи й посадові особи сприяють створенню і діяльності органів самоорганізації населення на території територіальної громади.

Стаття 43. Територія діяльності органів самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення створюється за територіальною ознакою.
2. Територія діяльності органу самоорганізації населення визначається рішенням Ради про надання дозволу на створення відповідного органу самоорганізації населення з урахуванням рішення зборів (конференції) жителів за місцем проживання.
3. Межі території діяльності органів самоорганізації населення визначаються так, щоби вони не перетиналися з межами території діяльності іншого органу самоорганізації населення того самого територіального рівня.
4. Органи самоорганізації населення різних територіальних рівнів, що діють на одній території, можуть під час реалізації своїх повноважень укладати між собою двосторонні або багатосторонні договори щодо узгодження своїх дій.

Стаття 44. Компетенції і функції органів самоорганізації населення

1. Під час надання дозволу на створення органу самоорганізації населення Рада наділяє його повноваженнями. Коли Рада ухвалює таке рішення, вона має врахувати рішення зборів (конференції) жителів за місцем проживання. Перелік повноважень, якими під час надання дозволу на створення може наділятися орган самоорганізації населення, визначає Рада в межах переліку, передбаченого законом. Рада передає органу самоорганізації населення відповідні кошти, а також матеріально-технічні й інші ресурси, необхідні для реалізації ним повноважень, а також контролює їх виконання.
2. Рада за власною ініціативою або за ініціативою органу самоорганізації населення та за згодою зборів (конференції) жителів на території його діяльності на підставі договору може наділяти орган самоорганізації населення іншими повноваженнями, які належать до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів Ради, з одночасною передачею органу самоорганізації населення додаткових коштів, а також матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень, контролює їх виконання..
3. Орган самоорганізації населення може бути достроково позбавлений повноважень, які належать до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів Ради, у випадках і в порядку, визначених законодавством та договором про наділення органу самоорганізації населення такими повноваженнями.

Стаття 45. Строк повноважень органу самоорганізації населення і його персонального складу

1. Орган самоорганізації населення створюється на необмежений строк. Рішення Ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення не припиняється із завершенням терміну повноважень відповідного скликання Ради.
2. Персональний склад органу самоорганізації населення обирається на строк, визначений Положенням про орган самоорганізації населення, але не може перевищувати

п'ять років. Термін повноважень персонального складу органу самоорганізації населення обчислюється з дня його обрання.

Стаття 46. Прозорість діяльності та підзвітність органу самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення веде діяльність відкрито, інформує жителів про своє місцезнаходження, час роботи і прийом громадян.

2. Орган самоорганізації населення не рідше одного разу на рік звітує про свою діяльність на зборах (конференції) жителів за місцем проживання, які проживають на території діяльності органу самоорганізації населення.

3. Жителі території, на якій веде діяльність орган самоорганізації населення, мають право ознайомлюватися з його рішеннями й отримувати засвідчені секретарем цього органу копії рішень, що їх ухвалив орган самоорганізації населення.

4. У частині виконання повноважень, дотримання Положення про орган самоорганізації населення і використання переданих Радою коштів та майна орган самоорганізації населення підзвітний і підконтрольний Раді.

Розділ VI. Участь молоді у місцевому самоврядуванні

Стаття 47. Участь молоді в місцевому самоврядуванні

1. Молодь - молоді особи - особи віком від 14 до 35 років включно, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

2. Основними завданнями органів місцевого самоврядування в реалізації права молоді на участь у місцевому самоврядуванні є:

1) створення умов для залучення молоді до громадського, політичного, соціально-економічного, культурного життя територіальної громади, популяризація ролі й важливості участі молоді в процесі ухвалення рішень;

2) підтримка молоді в реалізації її соціально-економічного потенціалу, питань професійного розвитку, працевлаштування, задоволення освітніх, медичних, культурних та інших потреб;

3) формування громадянської, національної і культурної ідентичності української молоді;

4) сприяння інституційному розвитку молодіжних і дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, посилення їхньої ролі в процесі соціалізації молоді;

5) розвиток молодіжної інфраструктури,

6) розвиток громадянської освіти дітей і молоді для всіх суспільних груп, зокрема осіб з інвалідністю.

3. Органи й посадові особи місцевого самоврядування визначають форми та порядок залучення молоді до вирішення питань місцевого значення.

4. Жителі, яким виповнилося 14 років, мають право ініціювати й долучатися до форм участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, як-от місцева ініціатива, громадські слухання, публічні консультації, консультативно-дорадчий орган при органі й/або

посадовій особі місцевого самоврядування, електронні петиції і в інших формах участі, що не суперечать закону.

5. Участь молоді у вирішенні питань місцевого значення забезпечується залученням і розглядом їхніх пропозицій під час прийняття актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Органи й посадові особи місцевого самоврядування інформують молодь про результати розгляду порушеного ними питання або наданих пропозицій та отримує роз'яснення щодо можливості їх врахування.

6. Залучення молоді до вирішення питань місцевого значення здійснюється через такі форми, як молодіжні ради, студентське й учнівське самоврядування, залучення молоді до участі в плануванні та розподілі коштів бюджету територіальної громади, молодіжні центри й простори, шкільний громадський бюджет, проведення консультацій, залучення до реалізації проєктів, спрямованих на розвиток територіальної громади, тощо.

Стаття 48. Механізми участі молоді в місцевому самоврядуванні

1. Участь молоді в місцевому самоврядуванні забезпечується розглядом позиції молоді під час прийняття актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також залученням молоді до реалізації ухвалених рішень.

2. Механізми й інструменти участі молоді в місцевому самоврядуванні:

1) інформування про рішення та дії органів і посадових осіб місцевого самоврядування, що стосуються молоді, шляхом оприлюднення відповідної інформації на офіційному вебсайті Ради, через медіа, соціальні мережі й за допомогою інших доступних засобів і методів комунікації;

2) проведення консультацій, зокрема електронних, іншими заінтересованими сторонами, проведення опитувань молоді тощо;

3) налагодження діалогу з молоддю за допомогою підтримки молодіжних ініціатив, утворення молодіжних рад, призначення радників з питань молоді, проведення громадських слухань, публічних обговорень, створення робочих груп із залученням суб'єктів молодіжної роботи під час розгляду питань, що їх стосуються, і молодіжної політики;

4) забезпечення представництва молоді в складі консультативно-дорадчих органів, що утворюються при органах і посадових особах місцевого самоврядування з питань, що їх стосуються, і молодіжної політики.

3. Сільський голова й керівники виконавчих органів Ради можуть призначати радника з питань молоді на громадських чи інших засадах.

Стаття 49. Молодіжна рада

1. Молодіжна рада — це молодіжний консультативно-дорадчий орган, що може утворюватися при органах і посадових особах місцевого самоврядування задля залучення молоді до вирішення питань місцевого значення.

2. Орган, при якому утворюється молодіжна рада, затверджує положення про молодіжну раду і здійснює організаційно-методичне забезпечення її діяльності.

3. Молодіжна рада:

- 1) сприяє реалізації права молоді на участь у життєдіяльності територіальної громади;
 - 2) надає органам і посадовим особам місцевого самоврядування пропозиції щодо організації консультацій з молоддю;
 - 3) надає пропозиції, висновки, рекомендації щодо питань, що стосуються молоді, і вправі ініціювати розгляд питань Радою, її виконавчими органами та Новорайським сільським головою;
 - 4) розробляє спільно з молодіжними, дитячими громадськими об'єднаннями й іншими суб'єктами, що здійснюють молодіжну роботу, пропозиції щодо пріоритетів розвитку у сфері молодіжної політики;
 - 5) здійснює моніторинг і оцінку ефективності розвитку у сфері молодіжної політики;
 - 6) бере участь у розробленні проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток у сфері молодіжної політики;
 - 7) вивчає стан виконання законів України, інших нормативно-правових актів, що стосуються молоді;
 - 8) виконує інші завдання, визначені положенням про молодіжну раду.
4. Молодіжна рада діє на засадах добровільності, відкритості, прозорості та звітує перед громадськістю про свою діяльність відповідно до затвердженого Положення

Стаття 50. Роль Ради, її виконавчих органів і сільського голови у сфері молодіжної політики

1. Рада, її виконавчі органи й сільський голова в межах своїх повноважень:
 - 1) розробляють і реалізують місцеву цільову програму щодо підтримки й розвитку молоді та молодіжної політики з урахуванням положень Національної молодіжної стратегії, місцевих потреб і запитів молоді, оцінюють ефективність їх реалізації;
 - 2) передбачають у профільній програмі щодо підтримки і розвитку молоді й молодіжної політики підготовку та підвищення кваліфікації молодіжних працівників;
 - 3) забезпечують формування, оптимізацію і розвиток молодіжної інфраструктури;
 - 4) сприяють створенню і діяльності молодіжних центрів, забезпечують діяльність молодіжних центрів комунальної форми власності, інших установ, що забезпечують соціальний захист, самореалізацію та розвиток потенціалу молоді;
 - 5) надають усебічну підтримку установам та організаціям, що опікуються підготовкою і підвищенням кваліфікації молодіжних працівників, членів молодіжних та дитячих громадських об'єднань;
 - 6) сприяють діяльності молодіжних і дитячих громадських об'єднань, інших суб'єктів молодіжної роботи;
 - 7) сприяють створенню молодіжних рад, інших консультативно-дорадчих і робочих органів для забезпечення участі молоді в розвитку молодіжної політики, розв'язують інші питання, що стосуються молоді;
 - 8) розробляють місцеві фінансово-кредитні механізми забезпечення економічної доступності житла для молодих сімей і молодих осіб;
 - 9) можуть надавати гранти (фізичним особам, фізичним особам - підприємцям, юридичним особам, що здійснюють молодіжну роботу), ініціювати встановлення премій,

стипендій, інших заохочувальних відзнак для відзначення, підтримки, самореалізації молоді та розвитку її потенціалу;

10) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

Стаття 51. Молодіжні центри і простори

1. На території територіальної громади створюються молодіжні центри й простори. Вони утворюються і діють з метою забезпечення рівного доступу молоді, зокрема з маломобільних груп населення, до послуг, що надаються молодіжними центрами, а також задля раціонального й ефективного використання ресурсів, впорядкування і розвитку мережі місцевих молодіжних центрів та просторів, загальної координації їхньої діяльності, розвитку й підтримки молодіжних ініціатив.

2. Молодіжні центри комунальної форми власності можуть утворюватися і діяти на базі закладів освіти, культури, спортивного профілю, охорони здоров'я, соціального захисту тощо.

3. Молодіжна робота здійснюється з урахуванням специфіки роботи закладу й може включати надання послуг з неформальної освіти, культурного розвитку, донесення до дітей і молоді інформації про необхідність збереження здоров'я, популяризації здорового способу життя, проведення активного та змістовного дозвілля, розвитку вуличних культур.

4. Молодіжні центри сприяють соціальному й індивідуальному розвитку дітей і молоді на засадах залучення до ухвалення рішень та інтеграції в життя територіальної громади, забезпечують розвиток громадянської та неформальної освіти, запроваджують інші форми змістовного дозвілля дітей і молоді, здійснюють методичне та інформаційне забезпечення діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань й інших суб'єктів молодіжної роботи.

5. Порядок функціонування молодіжного простору визначається власником (балансоутримувачем, розпорядником) будівель, споруд, інших приміщень чи земельних ділянок, на базі яких організовано молодіжний простір, і відповідно до прийнятих стандартів роботи молодіжних просторів.

Стаття 52. Підтримка обдарованої молоді

1. Обдарованій молоді Рада та її виконавчі органи надає всебічну підтримку з метою реалізації соціально значущих проєктів у соціальній і гуманітарній сферах у порядку, визначеному законодавством. А також сприяє проведенню регіональних та місцевих конкурсів, виставок, фестивалів, концертів, наукових конференцій тощо, щоб виявити, підтримати й поширити творчі досягнення молоді.

2. Рада та її виконавчі органи можуть встановлювати для молоді спеціальні гранти, стипендії, стажування в органах місцевого самоврядування тощо.

Розділ VII. Матеріально-фінансова основа громади

Стаття 53. Право комунальної власності

1. Територіальна громада володіє, користується та розпоряджається комунальним майном як безпосередньо (через місцевий референдум), так і через органи місцевого самоврядування.
2. До комунальної власності громади належить рухоме та нерухоме майно, доходи місцевого бюджету, землі, природні ресурси, підприємства, установи, організації, а також частки у майні спільних підприємств.
3. Усі об'єкти комунальної власності підлягають обов'язковому обліку та внесенню до відкритого Реєстру комунального майна громади, який є публічним і доступним на офіційному вебсайті ради.

Стаття 54. Набуття, відчуження та оренда майна

1. Підставами для набуття права комунальної власності є передача майна державою, придбання за кошти місцевого бюджету, благодійні внески, безхазяйне майно та інші законні джерела.
2. Відчуження (продаж), приватизація або передача в заставу комунального майна здійснюється виключно за рішенням місцевої ради за умови попереднього огляду та обговорення в профільних комісіях.
3. Надання комунального майна в оренду або користування фізичним та юридичним особам відбувається виключно на конкурсних засадах через електронні торгові системи.

Стаття 55. Структура фінансових ресурсів

1. Фінансову основу громади складають кошти місцевого бюджету. Бюджет є самостійним, і органи державної влади не мають права втручатися в його формування та розробку
2. Формування дохідної частини здійснюється за рахунок:
 - Місцевих податків і зборів, ставки яких встановлює місцева рада.
 - Загальнодержавних податків у частці, визначеній законодавством.
 - Надходжень від оренди та продажу комунального майна і землі.
 - Дотацій, субвенцій та фінансової допомоги з інших бюджетів.
 - Кредитів та позик, залучених за рішенням ради.

Стаття 56. Видатки та фінансування програм

1. Кошти бюджету громади спрямовуються на фінансування її повноважень, утримання комунальних закладів (освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту) та реалізацію місцевих програм розвитку.
2. Рада має право створювати цільові та резервні фонди для фінансування непередбачуваних витрат чи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Стаття 57. Володіння та користування земельними ресурсами

1. Усі землі в межах території громади, крім земель приватної та державної власності, є комунальною власністю територіальної громади.
2. Розпорядження землями комунальної власності (надання в оренду, постійне користування, передача у власність) здійснюється виключно на пленарних засіданнях ради.
3. Продаж права оренди та права власності на земельні ділянки комунальної власності комерційного призначення здійснюється виключно через відкриті електронні аукціони.

Стаття 58. Прозорість, звітність та контроль в бюджетному процесі

1. Бюджет громади, звіти про його виконання, а також кошториси всіх комунальних підприємств та установ є відкритими та публікуються у доступному для громадян форматі.
2. Сільський голова та керівники виконавчих органів щорічно звітують перед жителями громади про використання бюджетних коштів та стан управління комунальним майном.
3. Жителі громади мають право на проведення громадського аудиту ефективності використання комунального майна та коштів бюджету в порядку, визначеному окремим Положенням, затвердженим радою.

Розділ VIII. Планування розвитку громади

Стаття 59. Організація життя територіальної громади на засадах сталого розвитку

1. Життя територіальної громади організовують органи й посадові особи місцевого самоврядування на засадах сталого розвитку відповідно до законодавства України та цього Статуту.
2. Реалізація засад сталого розвитку територіальної громади здійснюють органи й посадові особи місцевого самоврядування, для чого вони приймають і виконують визначені цим Статутом і законодавством стратегічні документи з розвитку територіальної громади, а також контролюють виконання цих документів і встановлених ними цілей.
3. Діяльність щодо реалізації засад сталого розвитку спрямовується на реалізацію таких завдань:
 - 1) збереження і відтворення довкілля, зведення до мінімуму людського впливу на нього, підвищення рівня адаптації до зміни клімату, захист, збереження, відновлення і формування екосистем, водних ресурсів, водно-болотних угідь, природних оселищ та біорозмаїття;
 - 2) забезпечення соціально, економічно, культурно й екологічно збалансованого розвитку населених пунктів територіальної громади;
 - 3) створення повноцінного життєвого середовища для сучасного покоління з урахуванням інтересів наступних поколінь;
 - 4) удосконалення соціальної, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури з урахуванням принципів безбар'єрності;
 - 5) своєчасне оповіщення про надзвичайні ситуації, ужиття заходів для зниження та регулювання ризиків природних і техногенних лих, систематичне технічне обслуговування й

оновлення інфраструктури з урахуванням потреб осіб з різним рівнем комунікативних можливостей;

6) збереження і розвиток культурної та природної спадщини з залученням приватного сектора;

7) раціональне використання, відтворення і примноження місцевих матеріальних ресурсів, стале місцеве економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури й виробництво місцевої продукції;

8) запровадження енергоефективних, екологічно чистих і дружніх до довкілля технологій у всіх сферах життєдіяльності територіальної громади;

9) згуртування жителів (представників різних суспільних груп), ухвалення рішень з їх максимальним залученням і підтримкою;

10) забезпечення безбар'єрності в громадських просторах, отримання публічної інформації і наданні публічних послуг;

11) забезпечення безбар'єрності й сталої мобільності з пріоритезацією засобів пересування за наведеним порядком: пішохідний рух, рух немеханічним і легким персональним транспортом, рух громадським транспортом, рух механічним транспортним засобом;

12) створення, озеленення і належне утримання відкритих, доступних, екологічно чистих, обладнаних територій загального користування;

13) забезпечення громадської безпеки й правопорядку в усіх сферах життя територіальної громади, безперешкодного доступу до громадських місць, громадських просторів, природних об'єктів і територій, лісів та водних об'єктів;

14) доступність публічних послуг для жителів (комунальні послуги, транспорт, освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, адміністративні послуги).

Стаття 60. Перелік документів стратегічного розвитку

1. З метою оптимального використання ресурсів громади, забезпечення сталості її розвитку, збереження і примноження культурної спадщини, максимального задоволення інтересів різних поколінь членів Територіальної громади здійснюється стратегічне планування розвитку громади.

2. Стратегічні документи з розвитку територіальної громади

1) стратегія розвитку територіальної громади;

2) містобудівна документація;

3) плани відновлення територіальної громади.

4) інші документи з планування розвитку територіальної громади.

3. Звіт про виконання стратегічних документів щороку оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради.

4. Затверджені стратегічні документи, строки яких виходять за межі терміну повноважень ради відповідного скликання, зберігають чинність до закінчення їхніх строків і є обов'язковими до виконання для Ради всіх наступних скликань.

5. Розроблення стратегічних документів з розвитку територіальної громади відбувається із залученням громадськості у формах, визначених законодавством і Статутом, починаючи з етапу формування завдання на розроблення цих документів або внесення змін до них.

6. Проекти стратегічних документів з розвитку територіальної громади розміщуються на вебсайті Ради і проходять громадські обговорення, результати яких оприлюднюються на офіційному вебсайті Ради та враховуються під час доопрацювання цих проектів.

Стаття 61. Стратегічні документи з розвитку територіальної громади

1. Стратегічні документи з розвитку територіальної громади є системою взаємопов'язаних документів, яка включає:

- 1) стратегію розвитку територіальної громади;
- 2) містобудівну документацію;
- 3) інші документи з планування розвитку територіальної громади.

2. Звіт про виконання стратегічних документів щороку оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради.

3. Затверджені стратегічні документи, строки яких виходять за межі терміну повноважень Ради відповідного скликання, зберігають чинність до закінчення їхніх строків і є обов'язковими до виконання для Ради всіх наступних скликань.

4. Розроблення стратегічних документів з розвитку територіальної громади відбувається із залученням громадськості у формах, визначених законом і Статутом, починаючи з етапу формування завдання на розроблення цих документів або внесення змін до них.

5. Проекти стратегічних документів з розвитку територіальної громади розміщуються на вебсайті Ради і проходять громадські слухання, результати яких оприлюднюються на офіційному вебсайті Ради та враховуються під час доопрацювання цих проектів.

Стаття 62. Генеральний план розвитку населених пунктів громади

1. Генеральний план розвитку населених пунктів громади – це основний документ містобудівного планування, який визначає довгострокову політику ради щодо розвитку, планування, забудови та іншого використання території населених пунктів громади з урахуванням як їхніх історичних традицій забудови, збереження та відновлення історичних центрів, так і сучасних потреб розвитку і новітніх тенденцій містобудування.

2. Генеральний план розробляється відповідно до законодавства України про планування та забудову територій з урахуванням положень цього статуту.

3. Генеральний план затверджується рішенням ради лише після проходження ним процедури громадського обговорення (громадських слухань) у кожному з населених пунктів громади, у порядку, встановленому законодавством України про планування та забудову територій та рішеннями ради.

Стаття 63. Плани соціально-економічного і культурного розвитку

1. Планування соціально-економічного та культурного розвитку громади передбачає:

- 1) аналіз соціально-економічного та культурного розвитку громади, її населених пунктів за попередній і поточний роки, визначення основних тенденцій розвитку, їх узгодження з загальнодержавними та регіональними тенденціями розвитку;

- 2) визначення основних проблем розвитку економіки громади, її соціальної сфери, культурного розвитку;
- 3) оцінку стану використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу громади, визначення резервів такого потенціалу;
- 4) визначення пріоритетних цілей та напрямів розвитку громади на плановий період та шляхи розв'язання основних соціальних, економічних та культурних проблем Територіальної громади;
- 5) постановку завдань з досягнення визначених цілей, встановлення термінів їхнього виконання у прив'язці до фінансових та інших ресурсів громади.

Стаття 64. Стратегічний план розвитку

1. Стратегічний план розвитку передбачає планування соціально-економічного та культурного розвитку громади. який розробляється на період реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та відповідної регіональної стратегії розвитку з урахуванням положень Закону України «Про засади державної регіональної політики».
2. План заходів з реалізації Стратегії розвитку територіальної громади — це документ реалізації державної регіональної політики, що визначає на середньостроковий період (3–4 роки) заходи, проекти, місцеві програми розвитку відповідно до завдань, визначених у Стратегії, з визначенням відповідальних виконавців, строків виконання, обсягів і джерел фінансування й індикаторів результативності їх виконання.
3. Стратегія здійснюється на основі плану заходів з її реалізації, що затверджуються радою, і відображається в програмах соціально-економічного й культурного розвитку та місцевому бюджеті на відповідні роки.
4. Для забезпечення публічності і прозорості підготовки проекту Стратегії та Плану заходів обов'язково виносяться на публічні консультації одночасно у двох формах: електронні консультації і публічне обговорення.
5. Стратегія розробляється на термін не менше ніж сім років. Для секторальних напрямів у Стратегії та документах, розроблених на її виконання, визначаються річні, трирічні й десятирічні цілі.

Стаття 65. Реалізація завдань стратегічних документів з розвитку територіальної громади

1. Система заходів органів і посадових осіб місцевого самоврядування щодо реалізації завдань стратегічних документів з розвитку територіальної громади визначається в програмах соціально-економічного й культурного розвитку територіальної громади.
2. Виконання завдань, що вказані в стратегічних документах з розвитку територіальної громади, визначається в містобудівній документації територіальної громади.
3. Концептуальні рішення містобудівної документації (комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населених пунктів (разом з планом зонування території), детальний план території, містобудівні умови й обмеження) розробляються на конкурсі, який проводиться на замовлення виконавчого органу Ради.
4. Проекти містобудівної документації територіальної громади (комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральні плани населених пунктів

(разом з планом зонування території), детальний план території) підлягають громадському обговоренню з жителями згідно з Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»*.

5. Програми соціально-економічного й культурного розвитку територіальної громади формуються на основі й відповідно до цілей і завдань, визначених у стратегічних документах з розвитку територіальної громади та містобудівної документації.

Стаття 66. Цифрова демократія і цифрове врядування

1. Для забезпечення безбар'єрності, сталого розвитку, сприятливих умов проживання, запровадження демократичних процедур і ефективного врядування в територіальній громаді органи й посадові особи місцевого самоврядування сприяють застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій цифрової демократії та врядування.

2. Органи та посадові особи місцевого самоврядування використовують у своїй діяльності й/або прагнуть інтегрувати такі механізми цифрової демократії:

- 1) електронний запис на прийом до посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів Ради;
- 2) особистий прийом посадовими особами місцевого самоврядування в дистанційному форматі (з використанням веб доступної платформи);
- 3) електронний документообіг і бухгалтерський облік;
- 4) електронні реєстри й бази відкритих даних територіальної громади, доступ до державних реєстрів і баз даних;
- 5) геоінформаційні системи: кадастрові карти, GIS-системи, інтерактивні карти проблем територіальної громади й інше;
- 6) платформи цифрової / електронної демократії для використання електронних петицій, електронного голосування / опитування, публічних консультацій, громадського бюджету, шкільного громадського бюджету й інших інструментів громадської участі;
- 7) чат-бот, мобільний додаток, для скарг на проблеми, що потребують оперативного розв'язання;
- 8) платформа відкритого бюджету територіальної громади для оприлюднення інформації про доходи й витрати місцевого бюджету в зручній формі для жителів;
- 9) єдина система реєстрації проєктів актів та актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування;
- 10) онлайн-трансляції та архів відеозаписів засідань колегіальних органів місцевого самоврядування;
- 11) мобільні застосунки територіальної громади;
- 12) електронні черги в ЦНАПах, закладах дошкільної, загальної середньої освіти, закладах охорони здоров'я;
- 13) електронний-портал місцевих послуг (реєстрація місця проживання, отримання довідок і дозволів);
- 14) електронні сервіси для бізнесу — отримання дозволів, погоджень, ліцензій тощо;
- 15) цифрові транспортні системи для контролю за рухом місцевого транспорту, електронних квитків у транспорті;

- 16) цифрова освіта: електронні щоденники, онлайн-платформи для навчання;
- 17) електронна система обліку документів розпорядника інформації;
- 18) інші механізми цифрової демократії.

3. Участь жителів у вирішенні питань місцевого значення, що потребують особистої присутності, може здійснюватися зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Органи місцевого самоврядування сприяють можливості долучення жителів до таких заходів також дистанційно, у форматі відеоконференції на веб-доступній платформі. Особливості використання дистанційного формату для певних форм участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, включно зі способом ідентифікації жителів, визначаються рішеннями Ради.

Стаття 67. Порядок планування і розподілу місцевого бюджету

1. Рада під час планування і розподілу місцевого бюджету дотримується принципів справедливості, рівномірності й неупередженості в розподілі бюджетних коштів на загальносуспільні потреби територіальної громади та враховує необхідність забезпечення потреб усіх жителів, зокрема маломобільних та інших вразливих груп населення, і гідних умов їхнього проживання.
2. Щороку рада збирає пропозиції жителів щодо планування і розподілу коштів місцевого бюджету й бере їх до уваги.
3. Для забезпечення справедливого планування та оптимального розподілу коштів між старостинськими округами й адміністративним центром територіальної громади сільський голова раз на рік ініціює, зокрема, проведення громадських слухань щодо проекту місцевого бюджету з метою гармонійного розвитку всієї території територіальної громади. Такі громадські слухання проводяться відповідно до положення про громадські слухання, визначені цим Статутом.
4. Для запровадження сталих процесів з планування і розподілу бюджетних коштів у територіальній громаді рада окремим рішенням ухвалює бюджетний регламент. У такому випадку рада розміщує бюджетний календар на кожен рік на офіційному вебсайті ради з метою інформування громадськості про перебіг бюджетного процесу, завдяки чому жителі зможуть долучитися до розроблення бюджету на наступний рік.

Стаття 68. Планування публічних інвестиційних проєктів

1. Публічні інвестиційні проєкти й програми публічних інвестицій плануються на місцевому рівні згідно з цілями й завданнями, визначеними у відповідних документах стратегічного планування.
2. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій територіальної громади:
 - 1) розробляється виконавчим органом Ради на підставі пропозицій структурних підрозділів такого органу відповідно до цілей і завдань документів стратегічного планування;
 - 2) схвалюється місцевою інвестиційною радою;
 - 3) затверджується виконавчим органом Ради одночасно зі схваленням прогнозу місцевого бюджету.

3. Положення про місцеву інвестиційну раду, її склад, порядок розроблення і моніторингу реалізації середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій територіальної громади затверджує виконавчий орган Ради.
4. На основі середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій територіальної громади формується єдиний проєктний портфель публічних інвестицій територіальної громади, що схвалює місцева інвестиційна рада.
5. Єдиний проєктний портфель публічних інвестицій територіальної громади формується з використанням Єдиної інформаційної системи управління публічними інвестиційними проєктами у вигляді пріоритезованого переліку публічних інвестиційних проєктів і програм публічних інвестицій за результатами їх підготовки, оцінки, пріоритезації і відбору в порядку, встановленому виконавчим органом Ради.
6. Розподіл коштів місцевого бюджету на підготовку й реалізацію публічних інвестиційних проєктів і програм публічних інвестицій здійснює місцева комісія з питань розподілу публічних інвестицій з урахуванням результатів пріоритезації відповідних проєктів і програм, включених до єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій територіальної громади, і ступеня їхньої готовності до реалізації в порядку, встановленому виконавчим органом Ради.
7. Положення про місцеву комісію з питань розподілу публічних інвестицій і її склад затверджує виконавчий орган Ради.
8. Виконавчий орган Ради розробляє план діяльності на середньостроковий період (включно із заходами щодо підготовки й реалізації публічних інвестиційних проєктів і програм публічних інвестицій) з урахуванням прогнозу місцевого бюджету, рішення про місцевий бюджет, середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій територіальної громади, єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій територіальної громади, прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку

Стаття 69. Охорона довкілля

1. Територіальна громада під час планування свого розвитку, здійснення будівництва, реконструкції об'єктів і надання дозволів на будівництво дотримується принципу найменшого негативного впливу на довкілля.
2. Органи й посадові особи місцевого самоврядування, а також жителі, мають організовувати суспільне і власне життя, максимально зберігаючи екосистеми, що склались на території територіальної громади.
3. Створення зелених насаджень на території територіальної громади, збереження довкілля, зокрема річок, озер, боліт, питних джерел, є пріоритетним для територіальної громади.
4. Використання перероблених відходів та елементів обладнання, що замінюється для інших цілей жителями і юридичними особами, є природнім прагненням зменшити використання невідновлювальних ресурсів.
5. Розвиток виробництв на території територіальної громади базується на використанні низьковуглецевих технологій.
6. Діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування з охорони довкілля і розв'язання екологічних проблем територіальної громади спрямовується на захист довкілля через підготовку й реалізацію місцевих екологічних програм з метою забезпечити сприятливі екологічні умови для проживання, праці й відпочинку людей, а також формування системи контролю за станом довкілля.

7. Рада затверджує місцеві екологічні програми задля покращення екологічного стану території територіальної громади, включає екологічні розділи до документів з планування її розвитку та розв'язує питання виділення бюджетного фінансування на охорону довкілля.
8. Рада і її виконавчі органи забезпечують реалізацію екологічної політики України й екологічних прав жителів у межах території територіальної громади, а також інформують жителів про стан довкілля через офіційний вебсайт ради, дошки оголошень і в інші способи.

Стаття 70. Загальні засади планування територій загального користування та участь жителів у цьому процесі

1. Території загального користування створюються з метою забезпечення жителів можливостями для відпочинку, реалізації комунікативного потенціалу, задоволення соціальних і суспільних потреб, сталого й гармонійного розвитку територій.

До території загального користування належать:

- 1) парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури й відпочинку, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні й інші), рекреаційні зони, сади, сквери й майданчики;
- 2) пам'ятки культурної та історичної спадщини;
- 3) майдани, площі, бульвари, проспекти;
- 4) вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні й велосипедні доріжки;
- 5) пляжі;
- 6) кладовища;
- 7) інші території загального користування.

2. Територія загального користування створюється за такими принципами:

- 1) забезпечення безбар'єрності, доступності, безпечності, чистоти, естетичності, багатофункціональності й комфортності;
- 2) урахування потреб різних соціальних груп населення і заінтересованих осіб;
- 3) пріоритетність пішохідного руху;
- 4) результатом створення території загального користування має бути забезпечення реалізації його комунікативної, інтеграційної, суспільної та інших пов'язаних функцій;
- 5) залучення заінтересованих осіб до процесу планування територій загального користування на етапі підготовки завдань на проєктування, конкурсу або затвердження обсягів робіт під час капітального ремонту територій загального користування шляхом проведення публічних консультацій;
- 6) передбачення можливості розміщення і ведення підприємницької діяльності у визначених проєктом місцях із відповідною інфраструктурою;
- 7) забезпечення прозорості, відкритості, публічності і підзвітної роботи під час планування, ремонту, будівництва й реконструкції території загального користування, зокрема оприлюднення всіх пов'язаних документів на офіційному вебсайті Ради.

3. Жителі мають право брати участь у плануванні територій загального користування через різні форми громадської участі й подання пропозицій чи зауважень. Порядок участі жителів у

плануванні територій загального користування може визначатися окремим Положенням, яке приймається рішенням Ради.

Стаття 71. Охорона культурної спадщини й інших цінних об'єктів територіальної громади

1. Діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування з охорони культурної спадщини спрямовується на захист об'єктів культурної спадщини через підготовку й реалізацію цільових проєктів і програм з метою збереження об'єктів культурної спадщини, а також формування системи контролю за станом об'єктів культурної спадщини.
2. Рада затверджує цільові програми збереження об'єктів культурної спадщини, розв'язує питання фінансування з охорони об'єктів культурної спадщини.
3. Рада не менше одного разу на рік розглядає на своєму пленарному засіданні питання щодо збереження об'єктів культурної спадщини на території територіальної громади та контролю за виконанням запланованих заходів.
4. Фінансування заходів з охорони культурної спадщини територіальної громади здійснюється як коштом державного й місцевого бюджетів, так і коштом осіб, які набули право власності або отримали в користування пам'ятку (її частину), а також коштом благодійних внесків і пожертвувань та інших, не заборонених законодавством України, джерел.

Стаття 72. Підтримка ветеранів війни

1. Органи й посадові особи місцевого самоврядування в межах здійснення своїх повноважень сприяють наданню підтримки й забезпеченню добробуту ветеранів війни, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, членів сімей осіб, які захоплені в полон або які набули статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, постраждалих учасників Революції Гідності та членів сімей осіб, яким посмертно присвоєно звання Герой України (далі — ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України).
2. З метою забезпечення гідного життя, шани й поваги в територіальній громаді до ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України органи й посадові особи місцевого самоврядування:
 - 1) забезпечують реалізацію державної ветеранської політики;
 - 2) сприяють забезпеченню ветеранів, членів їхніх сімей, а також членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, медичними послугами відповідно до затверджених державних програм;
 - 3) затверджують місцеві програми у сфері підтримки ветеранів і за згодою беруть участь у розробленні й виконанні державних і регіональних програм у цій сфері;
 - 4) забезпечують можливість доступу ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України до ветеранських просторів, центрів психологічної та фізкультурно-спортивної реабілітації в територіальних громадах;
 - 5) здійснюють моніторинг потреб ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України у визначеному ними порядку;
 - 6) забезпечують пристосування житла до потреб ветеранів з інвалідністю в разі такої потреби в порядку, встановленому законодавством, і в межах наявних коштів;

- 7) забезпечують ведення обліку, упорядження і збереження військових поховань та встановлення імен невідомих воїнів;
 - 8) беруть участь у реалізації програмних документів державної ветеранської політики;
 - 9) сприяють формуванню в територіальній громаді культури поваги, вдячності за службу, подвиг і жертвність ветеранів;
 - 10) організовують заходи із залучення ветеранів до формування української національної та громадянської ідентичності в територіальних громадах;
 - 11) підтримують ветеранські громадські об'єднання;
 - 12) здійснюють інші повноваження, визначені законодавством.
3. Взаємодія органів місцевого самоврядування з ветеранськими об'єднаннями, громадськими організаціями, благодійними фондами й іншими зацікавленими сторонами здійснюється через створення і роботу консультативно-дорадчих органів при органах та посадових особах місцевого самоврядування.
4. Питання, що стосуються ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, підлягають розгляду органами та посадовими особами місцевого самоврядування з урахуванням пропозицій консультативно-дорадчих органів і представників ветеранських організацій.
5. Рада щороку до 1 березня оприлюднює звіт про реалізацію заходів, спрямованих на підтримку ветеранів, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, із зазначенням обсягів фінансування і досягнутих результатів.

Стаття 73. Розвиток волонтерської діяльності

1. Розвиток волонтерства збільшує соціальний капітал територіальної громади через самоорганізацію жителів, соціальну активність і включеність у розвиток територіальної громади.
2. Задля забезпечення стабільного розвитку волонтерства в територіальній громаді органи й посадові особи місцевого самоврядування сприяють:
 - 1) популяризації і зростанню включеності жителів у волонтерську діяльність та активізацію їхньої залученості в суспільно значущі сфери життя територіальної громади;
 - 2) залученню волонтерів до діяльності виконавчих органів Ради, юридичних осіб, що перебувають у комунальній власності територіальної громади, і виконанню місцевих цільових програм;
 - 3) створенню сприятливих умов для розвитку волонтерства, підвищення рівня самоорганізації жителів;
 - 4) інституційному розвитку організацій і установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів через проведення освітніх та інших заходів.
3. Заходи підтримки сприяння розвитку волонтерської діяльності в територіальній громаді визначаються місцевою цільовою програмою.

Стаття 74. Утвердження української національної і громадянської ідентичності

1. До повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить:

- 1) забезпечення реалізації державної політики у сфері утвердження української національної і громадянської ідентичності;
- 2) розроблення, затвердження й реалізація місцевої програми у сфері утвердження української національної і громадянської ідентичності;
- 3) забезпечення формування, оптимізації й розвитку інфраструктури з утвердження української національної і громадянської ідентичності;
- 4) сприяння створенню та діяльності закладів сфери утвердження української національної і громадянської ідентичності, забезпечення діяльності таких закладів, що належать до комунальної форми власності;
- 5) сприяння підготовці й підвищенню кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної і громадянської ідентичності;
- 6) сприяння реалізації проєктів у сфері утвердження української національної і громадянської ідентичності на території територіальної громади;
- 7) створення умов для залучення жителів до ухвалення рішень з питань утвердження української національної і громадянської ідентичності;
- 8) інші повноваження, визначені законом.

2. Рада та її виконавчі органи створюють та забезпечують роботу координаційної ради з питань утвердження української національної і громадянської ідентичності.

Стаття 75. Розвиток стійкості й соціальної згуртованості територіальної громади

1. Стійкість територіальної громади — це здатність своєчасно ідентифікувати загрози, виявляти вразливості й оцінювати ризики для безпеки функціонування територіальної громади, запобігати або мінімізувати їх негативні впливи, ефективно реагувати та швидко й повномасштабно відновлюватися після виникнення загроз або настання надзвичайних і кризових ситуацій усіх видів, включно з загрозами гібридного типу, але не обмежуючись ними.

2. Задля забезпечення стійкості територіальної громади органи та посадові особи місцевого самоврядування сприяють:

- 1) адаптації суспільних систем та інститутів до криз і різких змін середовища (ухвалення рішень, моделі й алгоритми взаємодії, протоколи реагування в суспільстві);
- 2) активізації і мобілізації громадян та інститутів для виконання різних гуманітарних, соціальних і безпекових завдань у співпраці;
- 3) формуванню й розвитку моделі співпраці між владою, бізнесом і громадянським суспільством, яка сприятиме підвищенню рівня міжсекторальної довіри і закладе можливості для адаптації, трансформації викликів і впровадження інноваційних підходів.

3. Соціальна згуртованість територіальної громади — це здатність реагувати на кризи на підставі спільних цінностей громади і спроможність впоратися з економічними, соціальними, політичними чи екологічними стресами (позитивними чи негативними) і впливати на них.

Соціальна згуртованість є цінністю й одним із ключових чинників сталого розвитку, стійкості, безпеки, демократичного управління, привабливості, інтегрованості територіальної громади й підвищення якості життя її жителів.

4. Задля забезпечення соціальної згуртованості територіальної громади органи й посадові особи місцевого самоврядування сприяють:

1) розвитку комунікацій через формування доступної інфраструктури, електронних інструментів участі, поінформованості й компетенції жителів, наявності публічних консультацій і громадського контролю, практикам дорадчої демократії, зокрема проведенню громадських асамблей;

2) розвитку відчуття приналежності через формування в територіальній громаді розуміння цінностей залучення до процесів формування й ухвалення рішень шляхом консультацій, інформування, учасницьких практик;

3) розвитку громадянської солідарності через формування цінностей щодо довіри всередині територіальної громади для співпраці та реагування на виклики й ризики;

4) формуванню спільного образу майбутнього (спільної візії територіальної громади) — залучення жителів до формування спільного образу майбутнього територіальної громади та спільного бачення ідентичності територіальної громад;

5) розвитку соціального капіталу через ініціативи, що стимулюють міжособистісну довіру, співпрацю, відчуття причетності до життя територіальної громади.

Дії з розвитку соціальної згуртованості мають бути стратегічними, довготривалими й не обмежуватись разовими заходами.

За результатами моніторингу соціальної згуртованості органи й посадові особи місцевого самоврядування можуть оновлювати політики, програми, бюджети та механізми участі для урахування нових викликів і потреб.

Підходи до згуртованості повинні враховувати локальний контекст, ресурси, історію, склад територіальної громади й рівень залученості її жителів до спільного життя.

5. Органи місцевого самоврядування зобов'язані створювати умови для відкритого громадського діалогу, медіації, фосилізації та інших інструментів ненасильницького вирішення конфліктів.

Заходи з підвищення соціальної згуртованості мають подолати соціальну ізоляцію, міжгрупову напругу, стереотипи й упередження.

Органи місцевого самоврядування можуть запроваджувати постійні платформи для діалогу та співпраці задля посилення рівня стійкості й соціальної згуртованості своєї територіальної громади.

Стаття 76. Розвиток науки й освіти, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, культури та мистецтва

1. Рада та її виконавчі органи забезпечують розвиток соціально-гуманітарної сфери життєдіяльності територіальної громади (науки й освіти, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, культури та мистецтва тощо).

2. Основні напрями й пріоритети соціально-гуманітарного розвитку територіальної громади визначає рада, коли розробляє рішення з планування розвитку територіальної громади.

Стаття 77. Застосування гендерно орієнтованого підходу під час планування розвитку територіальної громади

1. Під час розроблення нормативно-правових актів, зокрема документів стратегічного планування, проекту бюджету територіальної громади на наступний рік, проектів актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, може проводитися їх гендерно-правова експертиза.

2. Гендерно-правова експертиза передбачає аналіз проектів актів Ради та її виконавчих органів, посадових осіб на відповідність принципу забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

3. Рада й виконавчі органи ради, здійснюючи свої повноваження відповідно до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та іншого законодавства України, забезпечує:

- 1) гармонізацію професійного й особистого життя жінок і чоловіків;
- 2) участь жителів у процесах ухвалення рішень і розподілу ресурсів незалежно від статі;
- 3) створення рівних умов для жінок і чоловіків у кар'єрному зростанні, професійному розвитку й у сфері підприємництва;
- 4) створення умов для відповідального батьківства й материнства та партнерського розподілу сімейних обов'язків;
- 5) зменшення (викорінення) домашнього й гендерно зумовленого насильства в усіх його проявах;
- 6) формування гармонійно розвиненої особистості без гендерних стереотипів та упереджень;
- 7) й інших можливостей, що передбачені законодавством України.

Розділ IX. Засади здійснення громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Стаття 78. Засади громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування

1. Здійснення громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування ґрунтується на Конституції України й інших нормативно-правових актах законодавства України, Європейській хартії місцевого самоврядування, цьому Статуті та рішеннях Ради, її виконавчих органів, розпоряджень сільського голови.

2. Громадський контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється з метою захисту прав, свобод та законних інтересів жителів.

3. Громадський контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється на основі принципів:

- 1) відкритості й прозорості;
- 2) пріоритетності прав людини й громадянина;

- 3) законності;
- 4) добровільності в здійсненні громадського контролю;
- 5) неупередженості, об'єктивності, достовірності й повноти інформації;
- 6) сприяння досягненню балансу приватних і публічних інтересів при вирішенні питань місцевого значення;
- 7) сприяння недопущенню перешкоджання здійсненню законного громадського контролю;
- 8) професійності й компетентності учасників громадського контролю;
- 9) взаємодії жителів та органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Стаття 79. Здійснення громадського контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування

1. Громадський контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється шляхом:

- 1) отримання інформації, що оприлюднюється і надається за запитами органами місцевого самоврядування в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», іншими законами, Статутом і рішеннями ради;
- 2) участі жителів у звітуваннях сільського голови, депутатів ради, виконавчих органів ради, старости про їхню роботу згідно з вимогами законодавства України;
- 3) участі жителів у роботі консультативно-дорадчих органів при органах і/або посадових особах місцевого самоврядування;
- 4) громадського оцінювання діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування;
- 5) використання інших форм, не заборонених законодавством України.

Стаття 80. Громадське оцінювання діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування

1. Громадське оцінювання діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування (далі — громадське оцінювання) є формою громадського контролю, що передбачає проведення його ініціатором аналізу діяльності відповідних органів і посадових осіб, підготовку висновків та пропозицій.

2. Предметом громадського оцінювання є діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування, пов'язана зі здійсненням ними своїх повноважень, ухваленням та виконанням рішень.

3. Ініціатором громадського оцінювання може бути:

- 1) громадське об'єднання;
- 2) професійна спілка (об'єднання професійних спілок);
- 3) творча спілка;
- 4) організація роботодавців (об'єднання організацій роботодавців);
- 5) благодійна організація;
- 6) орган самоорганізації населення.

4. Ініціатор громадського оцінювання готує висновки і пропозиції щодо його предмету й подає його на ім'я сільського голови в тримісячний строк з дня початку проведення громадського оцінювання.
5. Висновки й пропозиції, підготовлені за результатами громадського оцінювання, розглядаються Радою і виконавчим комітетом ради відповідно до їхніх повноважень. Висновки й пропозиції, підготовлені за результатами громадського оцінювання, має розглянути виконавчий комітет ради за участю його ініціаторів протягом 30-ти робочих днів з дня їх надходження, а радою — на наступній черговій сесії Ради.
6. За наслідками розгляду висновків і пропозицій, підготовлених за результатами громадського оцінювання, рада й/або виконавчий комітет Ради ухвалює рішення.
7. Інформація (документи, матеріали, оголошення, проекти й акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування, протоколи тощо), пов'язана з ініціюванням, підготовкою, організацією, проведенням громадського оцінювання, а також розглядом пропозицій і висновків, підготовлених за результатами громадського оцінювання, розміщується на офіційному вебсайті ради.
8. Порядок проведення громадського оцінювання діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Положення, що є невіддільним додатком до цього Статуту (додаток № 4).

Розділ Х. Порядок інформування та звітування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, перед територіальною громадою

Стаття 81. Засади інформування територіальної громади про діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради

1. Органи й посадові особи місцевого самоврядування періодично, але не менш як два рази на рік, інформують жителів про виконання програм соціально-економічного й культурного розвитку, місцевого бюджету, а також про інші питання місцевого значення.
2. Депутати не менше як два рази на рік інформують жителів про роботу місцевої ради та її органів, про виконання планів і програм економічного й соціального розвитку, інших місцевих програм, місцевого бюджету, рішень ради і доручень виборців.
3. Інформація про діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, подається в спосіб, що забезпечує доступність її сприйняття, серед іншого із застосуванням методу спрощеної мови й викладення у форматі легкого читання, згідно з вимогами, передбаченими законодавством.
4. Інформація, зазначена в частинах першій і другій цієї статті, за результатами півріччя оприлюднюється до кінця серпня і січня на офіційному вебсайті ради та за можливості поширюється в медіа й іншими способами.

Стаття 82. Загальні засади звітування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, перед територіальною громадою

1. Органи й посадові особи місцевого самоврядування, а також депутати Ради, звітують задля інформування, оцінки їхньої роботи, надання пропозицій і доручень жителями, а також для забезпечення прозорості їхньої діяльності.
2. Завданням звітування є:
 - 1) забезпечити прозорість, відкритість і демократичність системи місцевого самоврядування;
 - 2) забезпечити вплив жителів на вирішення питань місцевого значення;
 - 3) сприяти громадському контролю за діяльністю депутатів, органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Звітування проводиться в неробочий день або неробочий час у достатньому за кількістю місць приміщенні, обладнаному для потреб маломобільних груп населення, розташованому на території відповідної частини територіальної громади з урахуванням можливості доїзду жителів.
4. Рада та її виконавчі органи сприяють підготовці й проведенню звітування.
5. Звітування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також депутатів ради, перед територіальною громадою в усній і письмовій формі відбувається в спосіб, що забезпечує доступність її сприйняття, серед іншого із застосуванням методу спрощеної мови й викладення у форматі легкого читання, згідно з вимогами, передбаченими законодавством і цим Статутом.
6. Для забезпечення участі якомога більшої кількості жителів, зокрема й маломобільних груп населення, звітування організовується з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Жителі можуть взяти участь у звітуванні дистанційно у форматі відеоконференції на вебдоступній платформі. Зокрема, з урахуванням потреб маломобільних жителів забезпечується можливість бачити / чути / читати / сприймати слова посадової особи місцевого самоврядування чи депутата Ради, який звітує на відкритій зустрічі, а також усно чи письмово поставити їм запитання.

Стаття 83. Звітування сільського голови

1. Сільський голова зобов'язаний звітувати про свою роботу перед територіальною громадою не менше двох разів на рік — до 1 березня і до 1 вересня року, наступного за звітним.
2. Письмовий звіт сільського голови про його діяльність перед територіальною громадою має зокрема містити інформацію про:
 - 1) його роботу, прийняті ним розпорядження, підготовлені проекти рішень Ради, кадрову політику й іншу діяльність у звітному періоді;
 - 2) пріоритети роботи й цілі на наступний звітний період;
 - 3) результати досягнення поставлених цілей у минулому звітному періоді;
 - 4) залучення жителів до вирішення питань місцевого значення в порядку, передбаченому цим Статутом, і результати, яких вдалося досягнути;
 - 5) реалізацію документів стратегічного планування розвитку територіальної громади;
 - 6) виконання бюджету територіальної громади;

- 7) здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності виконавчими органами Ради;
- 8) інші питання місцевого значення.
3. Сільський голова також звітує про діяльність виконавчого комітету й інших виконавчих органів ради.
4. Інформація про місце, час і спосіб організації звітування сільського голови перед територіальною громадою оприлюднюється на офіційному вебсайті ради, поширюється в медіа й іншими способами не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
5. Письмовий звіт сільського голови про свою роботу оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради й розміщується в приміщенні ради не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
6. Сільський голова звітує перед територіальною громадою під час проведення відкритої зустрічі в спосіб, що дає жителям змогу поставити запитання, висловити зауваження і внести пропозиції.
7. Звітування перед радою відбувається на її пленарних засіданнях.
8. Звітування сільського голови перед Радою має зокрема містити:
- 1) доповідь про його роботу і роботу виконавчих органів Ради за звітний період;
 - 2) інформацію про здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами Ради;
 - 3) інформацію про перебіг і результати виконання бюджету територіальної громади;
 - 4) інформацію про реалізацію затверджених Радою документів стратегічного планування;
 - 5) інформацію про роботу його заступників;
 - 6) відповіді на запитання депутатів Ради.

Стаття 84. Звітування депутатів ради

1. Депутати ради не менше ніж один раз на рік до кінця березня звітують про свою роботу перед територіальною громадою.
2. Письмовий звіт депутата про його діяльність перед територіальною громадою має зокрема містити інформацію про:
 - 1) діяльність у раді та її органах, зокрема, але не виключно, кількісну інформацію про присутність на пленарних засіданнях Ради і засіданнях постійних та інших комісій Ради, робочих груп, їх співвідношення до загальної кількості засідань Ради, депутатських комісій і робочих груп;
 - 2) роботу у виборчому окрузі (особистий прийом громадян, надання матеріальної допомоги тощо), виконання доручень виборців, відповіді на поставлені запитання;
 - 3) ухвалені Радою і її виконавчими органами рішення, перебіг їх виконання;
 - 4) особисту участь в обговоренні, ухваленні й організації виконання рішень Ради, її органів, а також доручень виборців;

- 5) головні проблеми, над розв'язанням яких працював депутат, перебіг виконання передвиборчої програми, виборчих обіцянок тощо;
 - 6) інші важливі для життєдіяльності територіальної громади питання, а також питання, важливі на думку депутата.
3. Рада кожного року до 1 лютого затверджує графік звітування — визначає орієнтовні строки проведення звітів депутатів Ради перед виборцями.
4. Інформація про місце, час і спосіб організації звітування депутатів ради оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради, поширюється в медіа й іншими способами не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритих зустрічей.
5. Письмові звіти депутатів про свою роботу оприлюднюються на офіційному вебсайті Ради й розміщуються в приміщенні Ради не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
6. Депутати Ради звітують про свою роботу під час проведення відкритої зустрічі в спосіб, що дає виборцям змогу поставити запитання, висловити зауваження і внести пропозиції.
7. Звітування депутата Ради може проводитися в будь-який час на вимогу зборів виборців. Також депутат зобов'язаний прозвітувати про свою роботу в будь-який час на вимогу органу самоорганізації населення, що поширює свою діяльність на виборчий округ.

Стаття 85. Звітування виконавчих органів Ради

1. Виконавчі органи Ради (виконавчий комітет Ради, відділи, управління та інші створювані Радою виконавчі органи) в особі їхніх керівників звітують перед територіальною громадою на відкритій зустрічі не менше ніж два рази на рік до 1 березня і 1 вересня року, наступним за звітним.
2. Письмовий звіт виконавчих органів Ради має зокрема містити інформацію про:
 - 1) виконану роботу, досягнуті результати й нереалізовані проєкти;
 - 2) виконання місцевого бюджету;
 - 3) виконання програм соціально-економічного й культурного розвитку;
 - 4) виконання цільових програм з інших питань самоврядування;
 - 5) плани на наступний рік;
 - 6) володіння, користування чи розпорядження комунальним майном;
 - 7) інші питання місцевого значення.
3. Виконавчий комітет Ради кожного року до 1 лютого затверджує графік звітування — визначає орієнтовні строки проведення звітів виконавчих органів перед територіальною громадою.
4. Інформація про місце, час і спосіб організації звітування виконавчих органів перед територіальною громадою оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради, поширюється в медіа й іншими способами не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
5. Письмові звіти оприлюднюються на офіційному вебсайті Ради й розміщуються в приміщенні Ради не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.

6. Виконавчі органи ради звітують перед територіальною громадою під час проведення відкритої зустрічі в спосіб, що дає жителям змогу поставити запитання, висловити зауваження і внести пропозиції.

Стаття 86. Звітування старости

1. Староста не рідше ніж один раз на рік протягом першого кварталу року, наступного за звітним, звітує про свою роботу перед жителями старостинського округу.
2. Письмовий звіт старости перед жителями відповідного старостинського округу включає в себе, крім інформації про його діяльність, відомості про:
 - 1) реалізацію документів з планування розвитку територіальної громади в частині, що стосується відповідного старостинського округу;
 - 2) виконання бюджету територіальної громади в частині, що стосується відповідного старостинського округу;
 - 3) план роботи на наступний звітний період;
 - 4) результати виконання плану роботи, оголошеного під час попереднього звітування із зазначенням ужитих заходів, а в разі невиконання (часткового виконання) попереднього плану — відповідні причини;
 - 5) інші питання місцевого значення.
3. Інформація про місце, час і спосіб організації звітування старост перед територіальною громадою оприлюднюється на офіційному вебсайті ради, поширюється в медіа й іншими способами не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
4. Письмовий звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради й розміщується в приміщенні Ради не пізніше ніж за 7 календарних днів до дня проведення відкритої зустрічі.
5. Заслуховування звіту старости перед жителями старостинського округу відбувається на відкритій зустрічі в спосіб, що дає жителям старостинського округу змогу поставити запитання, висловити зауваження і внести пропозиції.
6. Староста на вимогу не менш як третини депутатів у визначений Радою термін звітує про свою роботу.
7. Звітування старости перед радою включає доповідь про його роботу за звітний період, реалізацію затверджених радою документів з планування розвитку територіальної громади в частині, що стосується відповідного старостинського округу, і відповіді на запитання депутатів Ради.

Стаття 87. Інформування і звітування про діяльність юридичних осіб, що перебувають у власності територіальної громади

1. Юридичні особи, що перебувають у власності територіальної громади інформують жителів про свою діяльність на офіційному вебсайті ради й на своїх вебсайтах (якщо вони створені) у порядку, передбаченому законом, а за можливості — у медіа, соціальних мережах і в інші способи.
2. Предметом інформування є господарська і фінансова діяльність, послуги, тарифи на них, квартальна, річна фінансова звітність, інша інформація, оприлюднення якої передбачено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», цим Статутом і рішеннями Ради.

3. Порядок звітування про діяльність господарських товариств, що перебувають у власності територіальної громади (комунальних комерційних підприємств), і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, визначається законами, цим Статутом та окремим рішенням Ради.
4. Керівники господарських товариств, що перебувають у власності територіальної громади (комунальні комерційні підприємства) і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, щорічно до 1 квітня року, наступного за звітним, звітують перед споживачами їхніх послуг на відкритих зустрічах. Відкрита зустріч організовується і здійснюється в спосіб, який дає споживачам змогу поставити запитання, висловити зауваження і подати пропозиції.
5. Інформація про місце й час проведення відкритої зустрічі керівника господарського товариства, що перебуває у власності територіальної громади (комунального комерційного підприємства) і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, повідомляється споживачам їхніх послуг не пізніше ніж за 7 днів до дня звітування шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному вебсайті Ради й на власному вебсайті товариства (якщо він створений).
6. Письмовий звіт керівника господарського товариства, що перебуває у власності територіальної громади (комунального комерційного підприємства) і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, попередньо оприлюднюється не пізніше ніж за 7 днів до дня проведення відкритої зустрічі на офіційному вебсайті Ради й на власному вебсайті товариства (якщо такий створений).

Розділ XI. Засади відкритості та прозорості діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування, порядок їх реалізації

Стаття 88. Засадничі положення відкритості та прозорості діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування

1. Відображена або задокументована на будь-яких носіях інформація, що перебуває у володінні органів і посадових осіб місцевого самоврядування, є відкритою, крім випадків, встановлених законом.
2. Право на доступ до цієї інформації гарантується обов'язками органів місцевого самоврядування:
 - 1) надавати за запитом й оприлюднювати інформацію, крім випадків, встановлених законом;
 - 2) визначати спеціальні структурні підрозділи* або посадових осіб, які організовують у встановленому порядку доступ до публічної інформації, якою володіють органи місцевого самоврядування;
 - 3) максимально спростити процедуру подання запиту й отримання інформації;
 - 4) забезпечувати доступ до пленарних засідань ради, засідань постійних комісій Ради й виконавчого комітету Ради, крім випадків, передбачених законом;
 - 5) визначати спеціальні місця для роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо;

6) надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати й регулярно оновлювати її на єдиному державному вебпорталі відкритих даних і на офіційному вебсайті Ради згідно з вимогами законодавства;

7) вести облік документів і запитів на інформацію;

8) виконувати інші обов'язки, передбачені Законом України «Про доступ до публічної інформації», Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», іншими законами й підзаконними актами, цим Статутом та іншими рішеннями ради.

3. Обмеження доступу до публічної інформації, зокрема до пленарних засідань Ради, її постійних комісій, виконавчого комітету ради, здійснюється виключно з метою захисту таємної, конфіденційної і/або службової інформації в порядку, передбаченому статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

4. Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Порядок роботи посадових осіб з документами, що містять конфіденційну та службову інформацію визначається рішеннями ради.

5. Якщо в запиті на інформацію є прохання надати інформацію у формі, що забезпечує доступність її сприйняття для маломобільних запитувачів, така інформація надається згідно з вимогами, передбаченими законодавством і цим Статутом.

6. Жителі можуть здійснювати громадський контроль за дотриманням прав на доступ до інформації шляхом проведення громадського оцінювання в порядку, передбаченому законом і цим Статутом чи в інший спосіб, що не суперечить вимогам законодавства.

Стаття 89. Відкритість і прозорість пленарних засідань ради, засідань постійних комісій і виконавчого комітету ради

1. Пленарні засідання ради, засідання постійних комісій і виконавчого комітету Ради проводяться відкрито із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законом. Рада й виконавчий комітет ради забезпечують фізичну безбар'єрність приміщення, у якому відбуваються такі засідання.

2. Рада, постійні комісії і виконавчий комітет ради своєчасно оприлюднюють інформацію про графік своїх засідань, плани роботи, а також час, дату, місце, проєкт порядку денного і проєкти рішень, що розглядатимуться на кожному засіданні.

3. Рішення про скликання сесії ради, засідання виконавчого комітету оприлюднюється на офіційному вебсайті ради й іншими способами не пізніш як за 10 днів до сесії / засідання, а у виняткових випадках — не пізніш як за день до сесії / засідання із зазначенням часу скликання, місця проведення і питань, які передбачається внести на розгляд ради / виконавчого комітету ради (проєкту порядку денного).

4. З метою захисту таємної, конфіденційної чи службової інформації, що розглядатиметься під час засідання, рада, постійна комісія чи виконавчий комітет Ради може ухвалити процедурне рішення про обмеження доступу до розгляду питання порядку денного, що містить таку інформацію. Відповідне рішення має містити обґрунтування такого обмеження відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» і викладається в протоколі засідання.

5. У разі ухвалення рішення про обмеження доступу до розгляду питання порядку денного, що містить інформацію з обмеженим доступом, у залі засідань можуть бути присутні тільки

депутати Ради й посадові особи місцевого самоврядування, які згідно з рішеннями Ради, що визначають порядок роботи з конфіденційною чи службовою інформацією, попереджені про настання юридичної відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом (під розписку).

6. Рада, постійна комісія, виконавчий комітет ради може розглянути проєкт рішення, який містить таємну, службову чи конфіденційну інформацію, не обмежуючи доступ до розгляду питання порядку денного, якщо є змога не озвучувати, не показувати чи в інший спосіб уникнути розголошення інформації з обмеженим доступом.

7. Особи, присутні на пленарному засіданні ради, засіданні постійних комісій чи виконавчого комітету ради, мають право здійснювати звукозапис, кіно-, фото- і відеозйомку в спосіб, що не заважає проведенню засідань.

8. Пленарні засідання ради, засідання постійних комісій чи виконавчого комітету ради, до розгляду питань порядку денного яких не обмежено доступ у порядку, передбаченому частиною п'ятою цієї статті, транслюються в мережі «Інтернет» у режимі реального часу, і ця трансляція розміщується на офіційному вебсайті ради. Зокрема, забезпечується можливість бачити й чути перебіг засідання (транслюється відео- й аудіо ряд). За можливості також забезпечується переклад на українську жестову мову.

9. Пленарні засідання ради, засідання постійних комісій чи виконавчого комітету ради підлягають відео фіксації з подальшим зберіганням відеозапису засідання (відео- й аудіо ряду). Відеозаписи засідань оприлюднюються в частині, що транслюється відповідно до закону, невідкладно після закінчення засідання, але не пізніше наступного дня після проведення засідання, на офіційному вебсайті ради чи в інший спосіб із забезпеченням відкритого доступу до відеозапису. Інформація про те, де розміщені відеозаписи, з відповідним посиланням вказується на офіційному вебсайті Ради.

10. Протоколи пленарних засідань ради, засідань постійних комісій чи виконавчого комітету Ради є відкритими й оприлюднюються на офіційному вебсайті ради невідкладно, але не пізніше ніж за 5 робочих днів з дня підписання, а також надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відповідальність за оприлюднення протоколів засідань несе уповноважена особа, що їх підписує.

11. Порядок доступу до засідань визначається законом, цим Статутом і регламентами Ради та її виконавчого комітету.

Стаття 90. Загальні вимоги до функціонування офіційного вебсайту ради

1. Публічна інформація, що відповідно до законів і цього Статуту підлягає обов'язковому оприлюдненню органами місцевого самоврядування територіальної громади, розміщується на офіційному вебсайті ради, що має назву: «Офіційний вебсайт Новорайської сільської ради і розташований за адресою: <https://novorayskstg.gov.ua/>

2. Інформація на офіційному вебсайті Ради в мережі «Інтернет» розміщується українською мовою, а також може дублюватися офіційними мовами Ради Європи.

3. Функціонування офіційного вебсайту Ради передбачає технічну можливість користувачам мережі «Інтернет» у будь-який час доби переглядати, поширювати, копіювати (зберігати) і роздруковувати інформацію, що на ньому є, а також забезпечує зручний пошук. Зокрема,

номери телефонів, адреси електронної пошти та інша контактна інформація розміщується у форматі, що дозволяє її копіювання для подальшого вставляння в текстові поля.

4. Офіційний вебсайт Ради надає жителям можливість брати участь у публічних консультаціях, звертатися з електронними петиціями або ставити під ними підпис, подавати електронні звернення, запити на інформацію, голосувати за проекти, подані в межах громадського бюджету тощо.

5. Інформація оприлюднюється на офіційному вебсайті Ради із зазначенням дати її оприлюднення і оновлення та зберігається на ньому безстроково.

6. У разі поширення публічної інформації через медіа, оголошення, соціальні мережі чи інші способи масового поширення з метою створення можливості для її верифікації в тексті надається посилання на розділ (-и) офіційного вебсайту Ради, де розміщена відповідна інформація.

7. Офіційний вебсайт Ради має бути вебдоступним, тобто адаптованим до потреб осіб з інвалідністю й інших маломобільних користувачів, зокрема осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, і використовувати форми, що забезпечують доступність її сприйняття, серед іншого із застосуванням методу спрощеної мови та викладення у форматі легкого читання, згідно з вимогами, передбаченими законодавством і цим Статутом. Зокрема, рада забезпечує:

1) дотримання вимог ДСТУ EN 301 549:2022 під час створення, модернізації, розвитку, адміністрування і забезпечення функціонування офіційного вебсайту Ради;

2) дотримання вимог ДСТУ EN 301 549:2022 під час створення і розміщення документів в електронній формі на вебресурсах.

8. Порядок оприлюднення публічної інформації на офіційному вебсайті та вимоги до форматів визначаються рішеннями ради.

Стаття 91. Інформація, що розміщується на офіційному вебсайті ради

1. На офіційному вебсайті ради обов'язково оприлюднюється інформація про:

1) організаційну структуру, місію, функції, повноваження, основні завдання, напрями діяльності, розпорядок роботи ради, виконавчого комітету ради, інших виконавчих органів Ради, органів самоорганізації населення, інформація про нормативно-правові засади діяльності, їхні місцезнаходження, поштова адреса, номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти, розклад роботи;

2) сільського голову, його заступників, секретаря ради, депутатів ради, старост, членів виконавчого комітету, керівників виконавчих органів, включно з фото, біографічними довідками, часом, днями й місцем проведення особистого прийому, а також контакти для листування і телефонного зв'язку, присутність посадової особи чи депутата на сесії Ради, засіданні виконавчого комітету ради, щорічні звіти про роботу, імена й прізвища помічників, сфера їхньої діяльності й контакти, інша інформація, необхідна для співпраці посадової особи / депутата з жителями;

3) розпорядження бюджетними коштами (структуру й обсяг бюджетних коштів, порядок і механізм їх витрачання);

4) планування, формування, здійснення і виконання закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти;

5) володіння, користування чи розпорядження комунальним майном;

- 6) структуру, принципи формування і розмір оплати праці, винагороди, додаткового блага керівника, заступника керівника юридичної особи, що перебуває в комунальній власності територіальної громади, керівника, заступника керівника, члена наглядової і/або спостережної ради юридичної особи, що перебуває в комунальній власності територіальної громади, що має на меті одержання прибутку, особи, яка постійно або тимчасово обіймає посаду члена виконавчого органу чи входить до складу наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток, паїв) прямо чи опосередковано належать територіальній громаді тощо;
- 7) нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії, прийняті органами і посадовими особами місцевого самоврядування;
- 8) проекти нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування;
- 9) перелік та умови отримання послуг, що надають ці органи, форми і зразки документів, правила їх заповнення;
- 10) порядок складання, подання запиту на інформацію, оскарження рішень розпорядників інформації, дій чи бездіяльності;
- 11) систему обліку, види інформації, яку зберігають органи місцевого самоврядування;
- 12) перелік наборів даних, що оприлюднюються у формі відкритих даних;
- 13) форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, зокрема:
- 13.1) інформація (документи, матеріали, оголошення, проекти й акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування, протоколи тощо), пов'язана з ініціюванням, підготовкою, організацією, проведенням публічних консультацій, громадських слухань, загальних зборів (конференцій) жителів, місцевої ініціативи, громадського оцінювання, а також з розглядом пропозицій, рішень, висновків і рекомендацій, ухвалених у результаті їх проведення;
- 13.2) завдання, склад та організація роботи консультативно-дорадчих органів при органах і/або посадових особах місцевого самоврядування, зокрема молодіжної, наглядової і/або спостережної ради, а також порядок денний, дати, місця й час проведення засідань, рішення, ухвалені за підсумками засідання.
- 14) звіти, зокрема про використання бюджетних коштів, виконання місцевого бюджету, щодо задоволення запитів на інформацію та інші;
- 15) річний, піврічний план роботи ради, включно з датами, місцем і порядком денним пленарних засідань ради, засідань виконавчого комітету Ради, графік проведення і порядок денний засідань постійних комісій;
- 16) протоколи пленарних засідань ради та засідань її виконавчого комітету, постійних комісій, результати поіменного голосування, відеозаписи таких засідань;
- 17) висновки й рекомендації постійних комісій, звіти тимчасових контрольних комісій;
- 18) довідник юридичних осіб, що перебувають у комунальній власності територіальної громади (їхніх телефонів та адрес), зокрема їхніх керівників, молодіжних центрів і просторів (у разі створення);
- 19) встановлені радою та її виконавчими органами для молоді спеціальні гранти, стипендії, стажування в органах місцевого самоврядування тощо;
- 20) комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населених пунктів (разом з планом зонування території), детальний план території, містобудівні умови й обмеження;

- 21) об'єкти права власності територіальної громади у форматі відкритих даних;
 - 22) перелік об'єктів комунальної власності;
 - 23) перелік об'єктів комунальної власності, що передані в оренду чи інше право користування (включно з даними про умови передачі об'єктів в оренду);
 - 24) землі запасу й майнові об'єкти (приміщення) комунальної форми власності, які можуть бути передані в користування;
 - 25) фінансову звітність суб'єктів господарювання комунальної власності;
 - 26) перелік і контакти перевізників, що надають послуги пасажирського автомобільного транспорту, і маршрути перевезення;
 - 27) перелік розповсюджувачів реклами, що отримали дозвіл на розміщення зовнішньої реклами;
 - 28) перелік земельних ділянок, що пропонуються для здійснення забудови;
 - 29) суб'єкти у сфері місцевих публічних аудіовізуальних медіа й аудіовізуальних медіа територіальних громад упродовж 60-ти днів з дня закінчення звітного року публікують на своєму вебсайті (за наявності) або вебсайті органу місцевого самоврядування, що є їхнім засновником (за відсутності власного вебсайту), звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації і фінансову звітність малого підприємства за відповідний рік.
- А також інша інформація, порядок обов'язкового оприлюднення якої встановлений законом, Статутом чи рішеннями органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Стаття 92. Особливості оприлюднення проєктів актів та актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування, висновків і рекомендацій постійних комісій на офіційному вебсайті ради

1. Проєкти рішень ради, проєкти рішень виконавчого комітету Ради оприлюднюються на офіційному вебсайті ради не пізніше ніж за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою їх прийняття, крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків, передбачених законом, коли такі проєкти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки. Своєчасно неоприлюднений проєкт рішення не може бути включений до порядку денного засідання.
2. Рішення ради, рішення виконавчого комітету, розпорядження сільського / селищного / міського голови (крім внутрішньо організаційних, що не є актами про розпорядження бюджетними коштами), висновки й рекомендації постійних комісій розміщуються на офіційному вебсайті ради невідкладно, але не пізніше ніж за 5 робочих днів з дня затвердження документа.
3. Проєкти рішень ради, проєкти виконавчого комітету ради оприлюднюються на офіційному вебсайті Ради в текстовому форматі (що дозволяє копіювати текст і символи) й у повному обсязі (з усіма додатками) із зазначенням дати їх розміщення чи оновлення і запланованої дати їх розгляду радою чи виконавчим комітетом Ради разом з іншими пов'язаними документами (пояснювальними записками, порівняльними таблицями тощо). Оприлюднення проєктів актів на офіційному вебсайті ради не позбавляє обов'язку виносити їх на публічні консультації у випадку, коли проведення таких консультацій є обов'язковим відповідно до вимог закону чи цього Статуту. Інформація про проєкт і всі оприлюднені документи мають залишатися доступними на офіційному вебсайті і після його ухвалення.

4. Рішення ради, рішення виконавчого комітету ради, розпорядження сільського / селищного / міського голови розміщуються:

1) із зазначенням реквізитів такого акту: коли й ким прийнято, його номер, дати оприлюднення і набрання чинності;

2) у текстовому форматі, що дозволяє копіювати текст і символи;

3) у повному обсязі (з усіма додатками);

4) з результатами відкритого поіменного голосування депутатів або членів виконавчого комітету;

5) хронологічно, за датами їх прийняття, з відображенням на сторінці останніх прийнятих актів;

5. З метою надання якнайширшого доступу до текстів проектів та актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування створюється спеціальна пошукова система (сервіс інформаційних фільтрів), що дозволяє пошук за датою прийняття, датою внесення змін органом чи посадовою особою місцевого самоврядування, що його ухвалив чи видала, номером, назвою чи іншими реквізитами, за контекстом (ключовими словами) і за іншими критеріями.

6. Під час оприлюднення актів, які вносять зміни до раніше прийнятих актів, на словах, які цитують назву первинного документа, формується активне гіперпосилання на його місцезорозташування. Водночас у первинному документі робиться помітка про внесення до нього змін з перехресним посиланням.

7. Якщо акти або проекти актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування містять таємну, конфіденційну чи службову інформацію, їх оприлюднюють без частин, що підлягають захисту. До документа обов'язково додається обґрунтування згідно з вимогами частини другої статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» в порядку, передбаченому рішеннями ради.

8. В актах та проектах актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними

Розділ XII. Заключні положення

1. Рада затверджує Статут і вносить зміни до нього.

2. Пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Статуту мають право подавати на розгляд Ради сільський голова, депутати ради, виконавчий комітет ради, старости й жителі в порядку внесення місцевої ініціативи.

3. Про підготовку проекту рішення про внесення змін до Статуту повідомляється так: відповідна інформація розміщується на офіційному вебсайті ради, а також на дошках оголошень, у медіа й у інший спосіб не пізніше як за один місяць до його розгляду.

4. Сільський голова обов'язково виносить проект рішення про прийняття чи внесення змін до Статуту на громадські слухання.

5. Жителі можуть обговорювати проект рішення про затвердження чи внесення змін до Статуту, вносити до нього пропозиції чи виступити проти змін, використовуючи й інші форми участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в порядку, визначеному цим Статутом.

6. Рішення про затвердження цього Статуту, текст Статуту і його додатки, а також рішення про внесення змін до Статуту оприлюднюються в порядку, встановленому законодавством України. Статут і зміни до нього набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення.

7. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальної громади повинні бути приведені у відповідність до положень Статуту та відповідати йому.
8. Контроль за виконанням Статуту здійснює рада і її виконавчі органи, сільський голова та жителі.